



# СВОБОДА

Пам'ятаймо  
про  
Україну!

Український Народний Союз, видавець „Свободи“, святкує своє 125-річчя

## ПРОВІДНА ТЕМА ДНЯ

### У цифровому світі

Петро Часто

27 вересня у Ватикані відбулася міжнародна конференція „Суспільне добро у цифровому сторіччі“. Мова йшла про вражаючі людську уяву науково-технічні досягнення, зокрема у сфері інформаційних технологій, але також, ще з сильнішим наголосом – про зворотний бік цього явища, про його все відчутніше і все тривожніше непідпорядкування цілям духовного розвитку людства.

Папа Франциск, з властивою йому прямою, остеріг у своєму виступі, що технологічний прогрес, відірваний від вищих інтересів людини, „може привести до нових форм варварства, де панує право сильного... і до загального занепаду соціуму“.

У цьому випадку голос Папи – то голос усіх без винятку світових релігій. Кожна з них виходить з єдиної істини: сенс Всесвіту – моральний. Звідси випливає також єдиний критерій оцінки людського життя і діяльності. І саме тут лежить ключ до розрізнення: „людина мудра“ і „людина інтелектуальна“ – це різні люди. Так званий „чистий інтелект“ як активний рушій розвитку перебуває посередині між добром і злом, і з однаковим успіхом здатен служити обидвом протилежностям.

Чи почує людство Папу?

У п'єсі швейцарського драматурга Макса Фріша „Китайська стіна“ один інтелігент пояснює ситуацію, подібну до нашої сьогоденної: „Ми можемо писати книги і виголошувати промови, часом навіть дуже сміливі промови про те, чому далі тривати так не може! І все триває далі! Точнісінько так! Найвидатніші вчені встають і заявляють людству: кобальтова бомба, яку нам доручено виготовити, означатиме ваш кінець! – і кобальтова бомба виготовляється...“.

І це не художній домисел. Один з найвидатніших вчених ХХ ст., німецько-британський фізик, лауреат Нобеля Макс Борн залишив нам такі думки:

„...Наука і техніка руйнують етичний фундамент цивілізації, причому руйнування це, ймовірно, вже непоправне... Мене переслідує думка, що цей розрив у людській цивілізації спричинений саме відкриттям наукового методу, і що цей розрив настав незворотно. Хоч я закоханий в науку, мене не залишає почуття, що методологія природознавчих наук у такій мірі суперечить усій історії і традиціям людства, що наша цивілізація просто неспроможна зжитися з цією методологією...“.

Замість замислитися над мудрим словом Папи, над застереженнями відомих письменників і великих учених, ми тішимося з феноменальної науково-технічної діяльності Ілона Маска, з його все новіших, все фантастичніших технологічних проєктів. Ми, як малі діти, сподіваємося, що вони от-от принесуть втомленому людству щасливе розв'язання всіх його найтяжчих проблем.

(Закінчення на стор. 17)

## Вчителі зустрілися на Союзівці



Учасники з'їзду вчителів та директорів шкіл українознавства Америки. (Фото: Світлана Хмурковська)

Мирослава Роздольська

КЕРГОНКСОН, Нью-Йорк. – 4-6 жовтня у Центрі української спадщини „Союзівка“ відбувся з'їзд вчителів та директорів шкіл українознавства Америки. Графік роботи був наскільки насичений, що тільки мимохідь вдавалось насолоджуватись чистим, настоящим на смрекових пахоцах гірським повітрям, та милуватись барвами, прохолодною вже осені.

4 жовтня, у великій залі, де проходили зібрання протягом усіх трьох днів, увечері звітвали директори шкіл про те, що зростан-

ня числа учнів, уже за рахунок народжених від батьків нової, останньої хвилі еміграції, протягом останніх років продовжується в школах, які мають багатолітню історію, і у новостворених. Найбільшою є школа у Філадельфії, де навчається 450 учнів. Близько 200 учнів налічують школи українознавства у Дітроїті, Мишиген, Пасейку та Випані, Нью-Джерзі. Понад 150 школярів мають школи у Стемфорді, Конектикат, та у Брукліні, Нью-Йорк, обидві створені імігрантами останньої хвилі – перша 20 років

(Закінчення на стор. 12)

## Зеленський провів 14-годинний прес-маратон

КИЇВ. – 10 жовтня Президент України Володимир Зеленський провів унікальний за відкритістю і тривалістю 14-годинний прес-маратон. Зустріч відбулася у закладі громадського харчування „Kyiv Food Market“, який відкрився на території київського заводу „Арсенал“ неподалік від станції метро „Арсенальна“.

Прес-маратон розпочався о 10 год. ранку. Під час заходу глава держави зустрівся з 300 представниками засобів масової інформації з усього світу. Протягом маратону журналісти задавали питання переважно про тиск Президентом США Дональдом Трампом на президента України, підписання „формули Штайнмаєра“, припинення війни на Донбасі, кадрові призначення.

В. Зеленський відповів на питання, коли відбудеться зустріч провідників „нормандського формату“, про можливість зустрічі з Президентом

Російської Федерації Володимиром Путіним. Це було перше масштабне спілкування В. Зеленського на посаді з засобами масової інформації.

Поставити свої запитання вдалося представникам 152 учасникам, 36 з яких чужоземні.

(Закінчення на стор. 10)



Президент України Володимир Зеленський проводить прес-маратон. (Фото: „Укрінформ“)

## УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

### ■ Грецька церква визнала ПЦУ

АТЕНИ. – 12 жовтня під час засідання Священного Синоду Грецької церкви визнано самостійність Православної Церкви України (ПЦУ). Глава ПЦУ Митрополит Епіфаній подякував Архієпископові Атенському і всієї Еллади Ієроніму та архієреям, які послідували канонічним та історичним рішенням Вселенського Патріархату, що відкриває можливість повноцінної взаємодії між двома Помісними Автокефальними Церквами в усіх сферах. Вселенський Патріарх Варфоломій 13 жовтня під час Літургії привітав ПЦУ з її визнанням Церквою Еллади. („Укрінформ“)

### ■ Ухвалили доповідь щодо України

ЛОНДОН. – На Парляментській асамблеї НАТО 13 жовтня ухвалили доповідь щодо України, у якій Канада зробила ґрунтовну аналізу подій на Донбасі, реформ та ситуації зі свободою слова, зокрема щодо російсько-української війни; реформ в сфері оборони та безпеки. Доповідь учасникам засідання Парляментської асамблеї НАТО у Лондоні представила сенатор з Канади Джейн Корді. Вперше за 22 роки Парляментська асамблея НАТО відхилила найбільш суперечливу доповідь про застосування економічних санкцій проти країн-агресорів на підставі зауважень української делегації. („Укрінформ“)

### ■ МЗС заявило протест Туреччині

КИЇВ. – 13 жовтня Міністерство закордонних справ (МЗС) України направило ноту протесту Туреччині через зустріч президента Реджепа Таїпа Ердогана із „депутатами“ окупованого Криму Наталією Поклонською та Русланом Бальбеком. Інформація про зустріч Президента Турецької Республіки Р. Т. Ердогана із політиками, незаконно обраними на окупованій території України, викликає занепокоєння. Посла Туреччини в Україні також запрошено до МЗС. 13 жовтня Туреччина прийняла парламентську делегацію з Російської Федерації, до складу якої увійшли два „депутати Державної думи“ від анексованого Криму. („Укрінформ“)

### ■ Підписано закон для „промислового безвізу“

КИЇВ. – 11 жовтня Президент України Володимир Зеленський підписав закон про внесення змін до низки законодавчих актів, зокрема кодекси про надра, земельний, водний, цивільний, господарський, кримінальний, торговельного мореплавства та цивільного захисту та інші. Впровадження норм цього закону забезпечить узгодження національної системи стандартизації з міжнародною та європейською практикою. Цей закон є одним з ключових для отримання Україною „промислового безвізу“ з Євросоюзом. („Укрінформ“)

### ■ Корабель США прибув до Одеси

ОДЕСА. – Американський ракетний корабель „Porter“ заплив 13 жовтня до Одеського морського порту. Це вже сьома візита американського військового корабля в Чорне море з початку цього року і друга – до Одеси. Торік корабель брав участь у щорічних навчаннях „Sea Breeze 2018“. „Цей пляновий похід і сьома візита в Чорне море нашого корабля цього року демонструє нашу відданість свободі судноплавства та підтримку союзників по НАТО і партнерів у Чорному морі“, – заявила командувачка 6-ої оперативної флотії США віцеадмірал Ліза Франчетті. („Укрінформ“)

### ■ BBC писатиме „Київ“

ЛОНДОН. – Після ретельного вивчення британська телерадіомовна корпорація BBC ухвалила рішення змінити написання столиці України Києва англійською мовою з „Kiev“ на „Kyiv“. „Написання „Kyiv“ зараз широко використовується провідними міжнародними організаціями та урядовими агенціями, тому ми вирішили перейти на це написання назви столиці України“, – йдеться у заяві компанії BBC. Таке правило написання столиці України у текстах, на мапах та у графіках почало діяти на BBC з 14 жовтня цього року. (BBC)

## ГЛОБАЛЬНЕ ЗАНЕПОКОЄННЯ

# Грета Тунберг закликає людство повернутися назад...

Валерій Пекар

Вже всі висловилися про Грету Тунберг, тепер час вирозумітися. Спектр оцінок розбігається від „смілива дівчинка кинула виклик провідникам світу“ до „хвору дитину використали з корисливою метою“, від „так далі жити не можна“ до „відверта маніпуляція“.

Очевидно, ми маємо справу з повідомленням. А повідомлення зазвичай має: адресата, відправника, канал та зміст. Усі ці речі треба розглядати окремо, бо вони можуть бути дуже різними явищами.

1. Зміст повідомлення складається з визнання, що тривання економічних та політичних процесів „як завжди“ дуже скоро призведе до екологічного колапсу планети, а всі заходи щодо цього є незадовільними. Чи правда це? Наука стверджує, що правда. Про це написані тисячі книжок, які дуже стисло переказані у доповіді Римському клубові „Соме Он!“.

2. Канал комунікації – дівчинка на трибуні ООН. Канал зазвичай обирається так, щоб повідомлення було доставлено. З цієї точки зору, канал був обраний правильно: всі почули. Якби це був поважний вчений, всім було би начхати (власне, поважні вчені з цим вже виступали сотні разів). Цей бар'єр не можна було пробити звичайними промовами.

Для пробивання бар'єру спеціально обирається маргінальний образ. Інакше суспільство не сприймає – воно навчене слухати лише маргіналів, бо мейнстрим нецікавий. Але тепер ви знаєте, як виглядала Жанна д'Арк, без якої не було б Франції (а без Франції світ був би не таким, як нині).

Для пробивання бар'єру спеціально обирається емоційний виплеск. Інакше суспільство не сприймає – воно звикло сприймати лише супер-емоції, а до інформації ставиться байдуже. Далі буде ще гірше – всім вже зрозуміло, що треба кричати, аби бути почутим.

3. Адресат. Адресатом були обрані керівники країн, причому розвинених країн. Це не

зовсім справедливо: забруднення атмосфери від Китаю, Індії та Росії набагато більше. Але від них ніхто не очікує зміни політики. Натомість очікується зміна політики від тих країн, де є сильне громадянське суспільство, – найбільш розвинених країн світу. Отже, саме громадянське суспільство розвинених країн, а не політичні провідники держав, було адресатом повідомлення. (І тут ми повертаємося до вдалого вибору каналу повідомлення. Політичні провідники – цинічні падлюки, а громадянське суспільство легко розжалобити, якщо знайти правильний канал.) Вектор проблеми був свідомо повернутий трохи в інший бік. Ким і навіщо?

4. Відправник. Отут найцікавіше. Хто вивів дівчинку на трибуну ООН? Очевидно, є потужні лобістські сили, які захищають ідею зміни економічної парадигми, і так само є потужні сили, які підтримують існуючий порядок. Не забуваймо також про те, що світова екологічна проблема потребує свого роду „світлового уряду“, наддержавної організації, що втручається у суверенні справи країн – інакше, мовляв, катастрофу не відвернути, бо локальне урядування не впорається з глобальними проблемами. Отже, йдеться про владу над світом та трильйони доларів. А ви кажете, дівчинка. Не випадково багатьом коментаторам це нагадало „хрестовий похід дітей“, одну з найбрудніших маніпуляцій людської історії.

Що буде далі? Все, що завгодно. Зміни у світовій політиці: санкції для забруднювачів. Зміни у світовій економіці: прорив технологічних інновацій, які стримувалися супротивниками (як це сталося на наших очах нещодавно з електромобілями). Поява нових релігій, визначними рисами яких будуть аскетизм та луддизм (боротьба з технологіями). Великі світові проекти задля різкої зміни катастрофічної тенденції, що також відкриють шлях до інновацій, які нині покриваються пилом десь у лабораторіях. Нова мода

(Закінчення на стор. 7)

## Провели Міжнародний марш за клімат



Учасники маршу з плякатами в центрі Києва. (Фото: Георгій Лук'ячук)

Георгій Лук'ячук

КИЇВ. – Україна долучилась до Міжнародного маршу на захист клімату. 20 вересня громадські активісти зібралися в Києві з різних областей, щоб висловити свою позицію щодо забруднення довкілля та викидів парникових газів, які пов'язані зі змінами клімату. З гаслами та плякатами на підтримку захисту клімату учасники пройшли від Михайлівського собору до Кабінету міністрів і завершили ходу біля Офісу президента.

До ходи долучилися понад 2,000 людей. Учасники маршу вимагали оголосити національний курс переходу на повне використання віднов-

люваних джерел енергії та поступово досягати його до 2050 року, відмовитися від будівництва нових електростанцій на вичерпаному паливі і визначити шлях до повної декарбонізації економіки України, в повній мірі використовувати потенціал енергозбереження в усіх секторах, розвивати громадський електротранспорт і велоінфраструктуру в містах, заборонити використання, імпорту і виробництво одноразового посуду, пакетів.

Маштабні акції на захист клімату та довкілля відбулися цього дня у близько 160 країнах світу. Однією з найбільш масових стала демонстрація в Нью-Йорку.

## НА ТЕМИ ДНЯ

## Зневажені захисники України

Іван Фаріон

14 жовтня, разом з Покровою, Днем українського козацтва, Днем створення Української Повстанської Армії, – й День захисника України. Його запроваджено указом Президента Петра Порошенка у розпал російської агресії на Донбасі. Тож кожен з нас має вклонитися людям у військових одностроях з синьо-жовтими шевронами, оборонцям держави у різні її часи. Особливо тим, хто шість років тому ціною власного життя і здоров'я спинив ворога, донині, вдень і вночі, стримує його, береже наш мир і спокій.

Найперше хотілося б, щоб свою повагу до українського воїнства засвідчила влада. Не патосно-гумористичним відеороликом у смартфоні, не мітичними обіцянками, кіношними візитами у сорочці на короткий рукав у нібито гарячі точки, а реальною підтримкою. Бо навіть сильним, що не бояться куль, важливо відчувати надійне плече суспільства та його поводитирів. Та чи відчують?

Наскільки новий президент України, він же верховний головнокомандувач, шанобливо ставиться до Збройних сил, засвідчило одне з перших його радикальних рішень. 9 липня Володимир Зеленський заявив, що скасовує практику проведення військових парад у Києві. Мовляв, це – пережиток, краще дати воїнам гроші. В. Зеленський не змінив свого наказу навіть тоді, коли і військові, і цивільні виступили проти. Взамін паради президент, найнявши гламурних шовменів, організував артистичну „Ходу гідності“ з участю „представників трудящих“

(учителів, лікарів, спортсменів та інших „героїв праці“) з двома десятками піяніно, Тіною Кароль та екзальтованою Аліною Паш. Це видно вище 24 серпня показували всі телеканали. Натомість лише одиниці з них показали Марш захисників України, яким по столиці під гучні оплески киян пройшли 50 тис. учасників бойових дій. Зробили вони це у пам'ять про своїх побратимів. І на знак протесту проти зневаги, яку виявила до живих і мертвих захисників України Зе! влада.

А за місяць до скасованого параду було рішення Окружного адміністративного суду Києва, який визнав недійсним наказ Міністерства оборони часів П. Порошенка про проведення реформи харчування у Збройних силах України. За цим наказом у 90 військових частинах (десантно-штурмові війська, мотопіхотні підрозділи, мотострілецькі, танкові) ввели Натовські стандарти харчування. Перехід всіх інших частин Збройних сил України на „західну“ систему харчування мав бути завершений до кінця цього року. Але не судилося.

Негідне ставлення до проблем національної безпеки і оборони переможці президентських і парламентських виборів засвідчили, і коли формували робочі органи Верховної Ради IX скликання. Зокрема керівництво профільного комітету. Експерти і здоровий глузд підказували, що цю структуру мав би очолити депутат-генерал з західною освітою Михайло Забродський, який своїми рейдами на фронті наводив жах на

(Закінчення на стор. 19)

## У Києві пройшла акція на підтримку Віталія Марківа



Учасники маршу з плякатами в центрі Києва. (Фото: Георгій Лук'ячук)

КИЇВ. – 14 жовтня активісти Міжнародної акції „Free Markiv“ прийшли до Міністерства закордонних справ України та Посольства Італії в Україні з вимогами справедливого суду та активізації питання звільнення незаконно ув'язненого в Італії бійця Нацгвардії Віталія Марківа.

Учасники маршу передали запит до Міністерства закордонних справ щодо того, як рухатиметься питання подачі апеляції до італійського суду. Представник МЗС, який вийшов до мітингувальників, запевнив, що справа В. Марківа є пріоритетною для міністерства.

„Справа Віталія Марківа – це справа усієї України. Оскільки разом з італійським фотографом під час обстрілу загинув також його російський перекладач, визнання Віталія винним створить ще один небезпечний прецедент. Це стане визнанням на міжнародній арені того, що бандити, якими нашу регулярну армію і намагаються змалювати сторона обвинувачення, неправомірно вбивають росіян на сході України. Ми не можемо цього допустити, як і того,

щоб невинна людина, захисник України Віталій Марків неправомірно сидів у італійській в'язниці“, – говорить координатор акції у Києві Дмитро Жмайло.

Після цього колона рушила до Посольства Італії в Україні. Там активісти передали лист-звернення з вимогами справедливого суду для українця В. Марківа. Його підписали учасники акції, разом зі звільненим бранцем Кремля Олегом Сенцовим.

„Я детально вивчив доступні матеріали по справі Марківа, тому і прийшов сьогодні сюди – адже вважаю, що Віталій не винен. Ця справа однозначно політична, Віталій однозначно є політичним в'язнем і він так само потребує нашої підтримки, як і наші хлопці, які знаходяться у в'язницях на окупованих частинах сходу України та у Російській Федерації. Я сподіваюсь, що наше громадянське суспільство та держава зроблять все, щоб звільнити Марківа.

(Закінчення на стор. 18)

## УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

## ■ Не буде монет дрібних номіналів

КИЇВ. – 31 жовтня цього року монети номіналами 1, 2 та 5 копійок перестали бути засобом платежу. Впродовж року їх можна безкоштовно та без обмежень обмінювати в усіх відділеннях українських банків. З обігу за перших 10 днів жовтня повернулося майже 5 млн. монет дрібних номіналів. Загалом у обігу станом на 1 жовтня перебувало близько 5.7 млрд. таких монет. У готівковому обігу України станом на 1 жовтня перебувало готівки на загальну суму 391 млрд. грн., зокрема банкнот – 388.4 млрд. грн. (2.8 млрд. штук) та монет – 2.5 млрд. грн. (13.3 млрд. штук). Порівняно з початком року готівка в обігу скоротилася на 2.3 відс. у зв'язку зі зростанням популярності безготівкових розрахунків. („Українформ“)

## ■ У Києві вручили премію ім. Леся Танюка

КИЇВ. – У Центрі Леся Курбаса в Києві 15 жовтня вручили премію ім. Леся Танюка „За збереження історичної пам'яті“ за 2019 рік. Лавреатами стали історик і публіцист Володимир В'ятрович, журналіст та історик Вахтанг Кіпіані, редактор видавництва „Дух і літера“ Олексій Сінченко та реставраторка Ірина Малакова. „Премія надається людям, котрі зробили значний внесок у збереження та популяризацію української, сказати б, шляхетної історії, говорити про яку тривалий час було заборонено спершу Російською імперією, а потому СРСР“, – розповіла Радіо Свобода співзасновниця премії, директорка центру Курбаса Неллі Корнієнко. Серед членів комісії премії – Неллі Корнієнко, видавець Леонід Фінберг, дипломат Володимир Крижанівський, журналіст і ведучий Андрій Куликов, режисер Сергій Буківський, мистець Сергій Маслобойчиков. Премія ім. Леся Танюка „За збереження історичної пам'яті“ була започаткована торік. Тоді її отримала відома науковиця й публіцистка Наталя Яковенко. (Радіо Свобода)

## ■ Показали нову зброю

КИЇВ. – Крилаті ракети „Нептун“, протитанкові комплекси „Стугна-П“, „Корсар“, „Бар'єр“ та „Скіф“, новий бронетранспортер „Отаман-3“ були показані на Міжнародній виставці „Зброя та безпека“ 8-11 жовтня в Києві. Це нові військові розробки українських конструкторських бюро. З початком війни на Донбасі бронемашини і спецтехніку почали замовляти Міністерства оборони і внутрішніх справ, Національна гвардія, Служба безпеки України. Збільшення обігових фондів в галузі дозволило розвивати виробництва. Об'єднання „Практика“ в Києві виробляє бронемашини „Козак“ і „Отаман“. Бронемашина „Козак“ важить до 15 тонн, двигун 280 кінських сил, може розвивати швидкість до 120 кілометрів на годину. Близько 100 таких машин надійшли військовим і силовикам з 2014 року. („Українська правда“)

## ■ „Формула Штайнмаєра“ – болючий компроміс

ЛЮКСЕМБУРГ. – „Формулу Штайнмаєра“ погоджував попередній уряд, але поточний плянує її виконати, заявив Міністер закордонних справ України Вадим Пристайко у Люксембурзі після засідання комітету з закордонних справ Європарламенту. „Ми просто, на відміну від попереднього уряду, виконуємо те, на що Україна вже погодилася. Це болючий компроміс, ми знаємо і чуємо кожне слово, сказане проти цього, але разом із тим ми все ж таки сподіваємося, що можна піти цим шляхом, не заходячи далеко так, щоб не зашкодити нашому суверенітету, територіальній цілісності більше, ніж вже зараз є“, – заявив він. В. Пристайко вважає втілення формули „шляхом до миру“, альтернативою якому він називає повну мобілізацію. „Якщо для народу це прийнятна ціна, ми це робимо. Якщо ні, ми маємо знати, наприклад, я говорив вже, звертався до наших депутатів, якщо вони серйозно до цього ставляться, тоді ми забираємо третину нашого бюджету з пенсій, зарплат, медичного страхування, переводимо це в мобілізацію нашої армії і намагаємося захистити себе без мирного процесу. Всі ці опції перед українським народом, але уряд має обов'язок вибрати і запропонувати найкращі з цих рішень“, – заявив міністр. (Радіо Свобода)

## АМЕРИКА І СВІТ

### ■ Що думають американці про імпічмент?

НЮ-ЙОРК. – Агенція новин „Ройтерс“ і глобальна дослідча компанія „Іпсос“ 15 жовтня оприлюднили висліди опитувань про те, що думають американці про потребу імпічменту Президента Дональда Трампа. Серед закидів, що він натискав на український уряд щоб розслідувати шкідливі інформації про одного з його демократичних противників, колишнього Віце-президента Джо Байдена. Відповіді респондентів вказують на двоподіл: 43 відс. вважають, що треба провести імпічмент, 42 відс. є проти цієї думки, а 15 відс. не є впевнені. Додатково, 57 відс. кажуть, що Конгрес повинен розслідувати, чи Д. Трамп вчинив проступок, який підлягає імпічменту, але, відповідаючи на інше запитання, 60 відс. думають, що Конгрес „повинен зосередитись на розв'язанні важливих проблем, які стоять перед американцями, а не розслідувати дії Президента Трампа“. („Reuters“)

### ■ Китай погрожує відплатою

ПЕКИН. – Міністерство закордонних справ Китаю 15 жовтня видало заяву, в якій сказано, що Китай вживе сильних заходів, якщо законопроект про Гонг-Конг, який того дня пройшов в Конгресі США, стане законом. Палата Представників США односторонньо проголосувала за законопроект під назвою „Акт людських прав і демократії Гонг-Конгу“. Цей законопроект вимагає щорічної перевірки, чи Гонг-Конг має досить автономії від Пекіну, щоб оправдати його упривілейований торговельний статус. Законопроект також передбачає санкції проти урядовців, „котрі є відповідальні за підточування основних свобод та автономії Гонг-Конгу“. Подібний законопроект є в Сенаті, але він ще не проголосований. В обох палатах Конгресу цей законопроект має широку двопартійну підтримку законодавців. („Bloomberg News“)

### ■ Закликають до вакцинацій проти грипи

ВАШІНГТОН. – Національна фундація для заразливих недуг (NFID) скликала прес-конференцію 26 вересня про потребу вакцинації проти грипи. Фундація провела опитування, які вказують, що майже 25 відс. дорослого населення США, яке має понад 65 років життя або медичні проблеми (такі як астму, діабет чи серцеві недуги) не плянують отримати вакцинації від грипи. Центр для контролі хворіб (CDC) рекомендує вакцинації проти грипи всім особам і дітям, старшим від шести місяців життя. Центр обчислює, що в сезоні 2017-2018 років 48.8 млн. осіб хворіли на грип, 22.7 млн. шукали медичної допомоги, 959 тис. були госпіталізовані, а 79.4 тис. померли. CDC сказав, що минулого року лиш 45 відс. дорослих та 63 відс. дітей отримали вакцинацію. („Associated Press“)

### ■ У Каліфорнії заборонили продаж хутра

САКРАМЕНТО. – Губернатор Каліфорнії Гевін Нюсом 12 жовтня підписав закон, який забороняє продаж або виробництво одягу, взуття або торбинок з хутра, починаючи від 2023 року. Охоронці прав тварин вимагали підписання цього закону, кажучи, що це є крок проти негуманних практик. Це є перший такий закон у США. Проти нього виступали провідники хутряної промисловості в країні, яка має вартість 1 млрд. дол. Новий закон не включає вживані хутряні продукти, або хутра для користування в релігійних чи племінних ритуалах. („Associated Press“)

### ■ Посадник Атлантик Ситі зрезигнував

АТЛАНТИК СІТІ. – Посадник Атлантик Ситі Френк Гіліам зрезигнував 3 жовтня. Це сталося кілька годин після того, як він признався в суді до розкрадання 87 тис. дол. від молодіжного клубу кошиківки, який він заснував. 49-літній Ф. Гіліам був міським радним, котрий був вибраний на посади міста від Демократичної партії в 2017 році. Він признався до вини вранці, але зрезигнував пізно по полудні після того, як стейтлові високопосадовці публічно вимагали його відходу. На його місце прийшов дотеперішній голова Міської ради Марті Смол. Ф. Гіліам отримає свій вирок 7 січня. („The Philadelphia Inquirer“)

## ПЕРЕДЧУТТЯ

# Зеленський вплутався у бій, в якому не переможе

Айдер Муждабаєв

Мені здається, я трохи зрозумів Володимира Зеленського. Він добра людина, майже мій ровесник. Я був би не проти мати такого друга. Він не зрадник, не падлюка, він з почуттями і переживаннями, з людськими реакціями. Не чинуша, не зарозумілий і не лайно. Дружити, базикати, випивати з ним мені було б цікаво. У мирний час.

І якби я мав можливість мати такого друга, я б не радів його походу в президенти України. Я б його як міг від цього відмовляв, казав би, що „тільки через мій труп“ – саме як друг відмовляю добру людину від смертельного кроку на краєчку прірви. І картав би себе останніми словами, якби мені це не вдалося.

В. Зеленський вплутався в бій, в якому він не може стати переможцем. Це не вистава, не „рестлінг“ – це „фул файтінг“. Переплутана арена. Виходячи проти звірів-бійців, не з чуток знайомих з кров'ю, з гілочкою миру, ти повинен розуміти, чим це закінчиться. Це самогубство без варіантів.

Шкода, що у В. Зеленського не було такого друга, як я, хто його любить і любить його країну. Бути „президентом миру“ в країні, на яку напав найстрашніший і найжорстокіший ворог на планеті, фізично неможливо. Це не з розряду навіть фантастики. Це фільм жахів, гарантована смерть, зовні або всередині. Ця роля, яку неможливо зіграти без трагічного фіналу. Ця п'єса запрограмована на смерть.

Я не про смерть фізичну, хоча вона за нинішніх обставин для кожного з нас імовірна. Я про смерть будь-яких мирних плянів, ілюзій, і разом з ними, цілком можливо, України.

Ризик такого результату величезний. Володимир Путін – безжалісний і досвідчений мислитель, він такого підходу до себе не пробачить. „Президент миру“ в Україні для нього – всього лише релевантна жертва, шанс на вирі-

шальний кидок. Він кине на нас: по-моєму, це без варіантів. Акули відчувають запах крові мирних купальників, й ті можуть при цьому веселитися, пірнати, навіть гратися з акулою, не розуміючи, що приречені.

Ні, я не буду висміювати, тролити чи гайпувати, хоча приводи знайти можна. Ні зараз, ні потім не буду. Все дуже серйозно. Знадобиться будь-яка допомога для України і її президента в справах корисних – я готовий допомагати. Але чесно зізнаюся, що в результат не вірю. Вболівати за нетреновану добру людину на боксерському рингові можна, але щиро вірити в те, що це допоможе їй отримати перемогу – ні, це для мене занадто, я не дитина, не інфантил.

Закінчу тим, з чого почав. Мені всіх нас шкода. Попереду – війна, до якої треба серйозно готуватися. Я це розумію, і буду. І В. Зеленському пораду, хоча він мене не почує, а якщо почує, то не сприйме, судячи з усього. Він зараз на своїй хвилі. А коли ця хвиля безсило розіб'ється об скелі, може бути занадто пізно. Нам всім буде тяжко. Знайдіть слово тяжче, ніж „тяжко“. Я його знайшов, але писати не стану.

Коментувати окремо відповідь В. Зеленського на питання про Кримськотатарську автономію в складі України, питання життя і смерті для мого народу, задане розумною щирою ніжною Гульсум Халіловою, я не бачу сенсу. „За все добре, проти всього поганого“ – не приймається, це зеро, а розуміння, на жаль, немає. Тепер що буде, те буде, хіба у кримських татар є якийсь вибір? Загублено все, і за спиною море, ми не можемо мріяти про мир, який неможливий, наш досвід підказує одне; і ми не можемо здаватися.

Для мене все це сумно. Все, що зараз написано, про що я зараз думаю, абсолютно все.

„Газета по-українськи“, 11 жовтня

Айдер Муждабаєв – журналіст, заступник гендиректора телеканалу АТР, Київ.

## ТОЧКА ЗОРУ

# Казка про президента-реформатора закінчилася

Сергій Фурса

У вересні ще здавалося, що ми бачимо диво. Людина, яку обрали завдяки популістському порядку денному оголосила вкрай реформаторські пляни, які могли дійсно змінити країну. Ці пляни дуже оптимістично сприйняло інвестиційне співтовариство. І прогнози – 40 відс. зростання Внутрішнього валового прибутку – на цьому тлі вже не виглядали фантастикою. У випадку, якщо б реалізували проголошені реформи.

Але популіст в підсумку переміг в президенті реформатора. Реформатор – це та людина, яка змінює країну, навіть якщо громадська думка є проти змін. Бо знає, що проти будь-якої справжньої реформи будуть протести. Популіст – це той, хто йде на повідку у громадської думки, аби зберегти свій високий рейтинг. І його рейтинг – це самоціль, а не спосіб здійснювати необхідні зміни.

Казка про президента-реформатора закінчилася на його прес-конференції, яка чудова була за формою, але виявилася жахливою за змістом.

Ми можемо констатувати, що президент загубив земельну реформу. При цьому, зробив це, посилаючись на маніпулятивне опитування громадської думки. Під тиском зацікавлених в дешевій землі сторін (фармерів, аграріїв, Ігоря Коломойського) президент відійшов від парадигми ефективної ліберальної моделі і пропонує тепер гібрид, що має на увазі заборону на купівлю землі юридичними особами з чужоземними бенефіціарами. Фактично, земельна реформа зараз повторює долю приватизації 1990-их років. Приватизація була потрібна, і це було важливою реформою. Але замість продажу на відкритих аукціонах і залучення інвесторів вирішили створити вітчизняний гібрид, в результаті якого підприємства позахоплювали олігархи, а інвестиції так і не надійшли. І людей, звичайно ж, шукали.

Те ж саме відбудеться і тепер. Замість сигна-

лу для всього світу про те, що інвесторів в Україні чекають, ми дамо їм протилежний сигнал. Конкуренція буде обмежена. А значить – ціна буде низькою. Як результат, власники паїв, які 17 років не могли реалізувати своє право власності і отримували мінімальні орендні платежі, дістануть ситуацією, коли продати землю вони зможуть тільки за низькою ціною. Або повинні будуть чекати 2024 року.

Яка частина з тих людей, хто вже втратив надію, вирішить продати за будь-яку ціну? Може бути велика. Хто заробить в результаті такої моделі? Перекупники, українські олігархи та інші погані хлопці, які скуплять землю дешево і потім продадуть її дорого. Коли повністю відкриють ринок. Але вже потім. У підсумку, позитивний ефект від реформи відчують не мільйони власників паїв, а хитрі ділки з українським паспортом (наявність паспорту Кіпру або Ізраїля абсолютно не буде їм заважати).

Низька ціна землі, відсутність інвестицій і конкуренції приведе до того, що ефект для економіки буде мінімальний. А значить, не можна говорити про декілька відсотків зростання ВВП тільки від земельної реформи або мільярдах доларів додаткових інвестицій щорічно. Не можна буде говорити про зростання ефективності сільськогосподарства, підвищення врожайності та ін. Можна забути про зростання економіки на 40 відс. за п'ять років. Загалом, диво скасовується.

При цьому не так важливо, чи пішов президент на повідку агресивних фармерів, чи послухався І. Коломойського, який першим запусив хвилю „не дамо і чужинцям купити святу українську землю“. У будь-якому випадку вже не можна вважати його реформатором. Кожна з причин погана, просто діагноза різна. Але вона не скасовує факту, що стрімкі рефор-

(Закінчення на стор. 16)

# Вшанували пам'ять Алли Горської

Георгій Лук'ячук

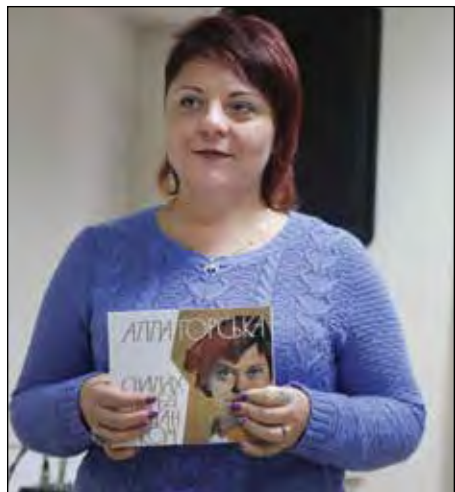
КИЇВ. – 26 вересня на території Національного історико-меморіального заповідника „Биківнянські могили“ відбулося вшанування пам'яті Алли Горської – відомої художниці-шістдесятниці, провідної діячки правозахисного руху в Україні. Співорганізатором заходу виступило українське незалежне видавництво „Смолоскип“.

Заступник генерального директора з наукової роботи Тетяна Шептицька нагадала присутнім про легендарну візиту до Биківнянського лісу Василя Симоненка, Леся Танюка, Алли Горської, які на початку 1960-их років віднайшли це місце поховання жертв сталінського терору, надіслали до Київської міської ради листа з вимо-

гою оприлюднити правду про масові поховання жертв репресій та облаштувати їхні могили. На жаль, радянська влада запит громадськості проігнорувала, проте активістами пильно зацікавились органи КГБ з відповідними наслідками.

Олена Зарецька, онучка Алли Горської, наголосила, що для родини загибель художниці стала величезною трагедією, а збереження пам'яті про неї – це те, що роблять і цінують всі, хто знав мисткиню. Вбивство А. Горської в листопаді 1970 року було пов'язане зі спробами відшукати правду про Биківню.

Присутні поклали квіти до Пам'ятника репресованому на території заповідника на пошану усіх закатованих, репресованих та депортованих у часи радянського тоталітаризму.



Заступник генерального директора з наукової роботи Тетяна Шептицька на меморіальному заході на пошану пам'яті Алли Горської. (Фото: Георгій Лук'ячук)



Художниця, онучка Алли Горської Олена Зарецька виступає на меморіальному заході на пошану пам'яті Алли Горської. (Фото: Георгій Лук'ячук)

# Виставка розповіла про реалії радянської доби

Георгій Лук'ячук

КИЇВ. – 24 вересня в Музеї Івана Гончара відкрилася виставка „Битва пам'ятей: міфи та реалії радянської доби“, над якою працювали команди Українського інституту національної пам'яті та Музею міста Кам'янське з підтримкою Українського культурного фонду. Виставка допомагає зануритися у життя брежнєвського часу через побут, засоби пропаганди та артефакти тих часів.

Виставка побудована на контрастах. В експозиції представлені інформаційні бльоки про культ вождя, переслідування інакодумців та виступи людини проти системи. Надалі глядач потрапляє в кімнату, яка демонструє реалії радянського побуту з примітивним посудом, порожніми холодильниками, типовим гардеробом радянської людини.



Патріярх Філарет на виставці поділився своїми спогадами про боротьбу радянської влади з віруючими. (Фото: Георгій Лук'ячук)

Якщо про часи Сталіна-Леніна в суспільній уяві все ж таки домінує сприйняття як періоду терору, то брежнєвські часи представляються як щось абсолютно тихе, спокійне, бо люди нібито були задоволені – ніяких проблем та передбачуване майбутнє. Насправді все було не так, і навіть у тих, нібито найближчих до нас радянських часах, було дуже багато злочинів, було дуже багато несвободи, і ця виставка демонструє як те, що намагалася показати радянська влада, розходилося з тим, що було насправді.

За часів Л. Брежнєва радянські танки в'їхали до Праги, радянська армія вдерлася до Афганістану, сталася Чорнобильська аварія. Виставка спростовує різноманітні радянські міти, її покликання – прощання з радянським часом.



Голова Українського культурного фонду Марина Порошенко на відкритті експозиції. (Фото: Георгій Лук'ячук)

## АМЕРИКА І СВІТ

### Путін не отримав вітань від США

МОСКВА. – Президент Росії Володимир Путін отримав ряд вітань 7 жовтня з нагоди свого 67-ліття, але не мав вітань від Президента США Дональда Трампа і Президента України Володимира Зеленського. Пресовий секретар Кремля Дмитро Песков сказав 8 жовтня, що він „не бачив гратуляційних побажань від Трампа і Зеленського“. Білий Дім не мав коментарів в цій справі. („The Washington Post“)

### Конгрес може бачити фінансові книги

ВАШІНГТОН. – Федеральний апеляційний суд для Округу Колумбії вирішив 11 жовтня голосами 2-1, що фінансові книги Президента Дональда Трампа мусять бути передані Палаті Представників. Д. Трамп взяв справу до суду, щоб запобігти цьому. Він тепер може апелювати до Верховного суду. Судді, котрі були призначені Президентом Білом Клінтоном і Баракком Обамою, ствердили, що конгресовий Комітет для нагляду й реформ має право перевірити фінансові книги президента, розшукуючи можливих конфліктів інтересу. („Associated Press“)

### Кому люди найбільше довіряють?

ПАРИЖ. – Глобальна дослідча компанія „Ipsos“ 17 вересня оприлюднила висліди опитувань про те, що думають люди в 22 країнах про 18 різних професій. Велика більшість респондентів (67 відс.) вважають, що політикам не можна довіряти, а 57 відс. думають так само про урядових міністрів. Найбільшою довірою вітаються науковці (60 відс.), а відтак лікарі (56 відс.), вчителі (52 відс.), військовослужбовці (43 відс.) та поліцаї (38 відс.). Військовослужбовцям найбільше довіряють в Китаї (72 відс.), Індії (70 відс.) та США (60 відс.), а найменше в Німеччині (24 відс.) та Південній Кореї (18 відс.). Тільки дев'ять країн мали позитивний „чистий“ вислід – де більшість професій мали вищий відсоток довір'я, ніж недовір'я: Китай, Індія, Канада, Швеція, США, Франція, Австралія, Великобританія та Німеччина. Найменше довіри висказано в Аргентині, Південній Кореї та Угорщині. („www.ipsos.com“)

### Суддя стримав контроверсійний закон

НЮАРК. – В Нью-Джерзі 15 жовтня мав увійти в дію закон, який вимагав, щоб неприбуткові політично-зорієнтовані організації виявили імена свої жертводавців, котрі дали їм понад 10 тис. дол. Закон також вимагав, щоб ці організації виявили всі витрати понад 3,000 дол. Але 2 жовтня федеральний суддя Браян Мартіноті, котрого призначив на посаду Президент Барак Обама в 2016 році, тимчасово стримав цей закон, поки ведуться позови проти нього. Рішення судді було у відповідь на позов, поданий консервативною організацією „Американці за добробут“. Ліберальна організація Американська спілка для громадських свобод (ACLU) також подала позов проти цього закону. Обидві групи аргументували, що закон є антиконституційний. У вересні, після сильного тиску засобів масової інформації та законодавців, неприбуткова організація „Нові напрямні“ виявила, що вона збрала 6.8 млн. дол. для демократичного губернатора Фила Мирфі. Майже всі ці датки були від профспілок, між ними було 4.5 млн. дол. від стейтової вчительської спілки. („The Philadelphia Inquirer“)

### Помер колишній президент Франції

ПАРИЖ. – Колишній президент Франції Жак Шірак помер 26 вересня на 87-му році життя. Він був представником консервативних кіл Франції, служив посадником столиці в 1977-1995 роках, а відтак президентом країни в 1995-2007 роках. Він був першим французьким провідником, котрий визнав участь Франції у винищенні євреїв під час Другої світової війни. Він також був прихильником сильного Європейського Союзу. Ж. Шірак був першим головою держави, котрий відвідав Президента Джорджа В. Буша після терактів 11 вересня 2001 року. У 2003 році він одверто витупив проти війни США в Іраку. У 2011 році суд визнав його винним у зловживанні грішми за час його перебування на пості посадника Парижу і видав йому завішаний вирок двох років ув'язнення. З приводу його смерті надійшли вислови співчуття від багатьох світових провідників. („Associated Press“)

## Економіка України вийшла з кризи

Зростання внутрішнього валового продукту (ВВП) України у першій половині цього року становило рекордні для останніх років 4.6 відс. Це стало великою несподіванкою для більшості економістів. Ніхто не очікував саме такого зростання. Так, у своєму інфляційному звіті за липень Національний банк озвучив очікування на рівні 3 відс., а аналітики „Bloomberg“, за день до появи реальних цифр прогнозували 2.7 відс. Ця новина була однією з найбільш обговорюваних.

Зростання прискорилося відразу в кількох секторах. Це промисловість, роздрібна торгівля та сільське господарство. Якщо навіть не враховувати тимчасовий погодний фактор, що додав до зростання в агросекторі, багато чинників тривалий час були сприятливими для української економіки. Ціни на сировинні товари, які Україна виробляє, підвищувалися, а на газ і нафту – залишалися низькими.

Всередині України тривалий час панує макроекономічна стабільність, яка є основою для зростання. Міністер фінансів Оксана Маркарова 15 вересня назвала досяжною метою зростання ВВП України на 5-7 відс. щорічно. 8 жовтня на зустрічі в Міністерстві розвитку економіки, урядові фінансові експерти спрогнозували ріст ВВП в 3.2 відс. на 2019 та 2020 роки порівняно з попередньою оцінкою 2.7 відс. станом на квітень цього року.

Головний економіст „Dragon Capital“ Олена Білан зазначила, що внутрішнє споживання було одним із головних факторів прискорення економіки. По-перше, зросли доходи населення завдяки індексації пенсій, передвиборчим доплатам до пенсій та різним можливостям для додаткових заробітків. Другий фактор – суттєве поліпшення споживчих настроїв після президентських виборів.

Швидке зростання економіки створює попит на робочу силу, пропозиція якої стабільна, а через трудову міграцію та демографічну кризу навіть зменшується. Відповідно, це призводить до швидкого підвищення платень. Через більші надходження податків та відрахувань до Пенсійного фонду у держави з'являється можливість підвищити пенсії, соціальні виплати та зарплати бюджетникам.

Економіка України вже майже три роки як вийшла з кризи і продовжує поступово зростати, однак доволі вагомі загрози для її розвитку існують і можуть істотно вплинути на економічний розвиток України. Україна повинна розраховувати на найгірше з боку Росії. Починаючи з 2020 року, негативний вплив на економіку України справлятиме скорочення обсягів транспорту російського газу до Європи через українську газотранспортну систему у зв'язку з введенням у експлуатацію газопроводу „Північний потік-2“.

Значний вплив на розвиток національної економіки справляють очікування підприємців. Дослідження засвідчили зростання обсягів виробництва товарів і послуг в Україні, високі темпи зростання економічної активності, нижчу інфляцію. Очікування населення й підприємців щодо перспектив економічного розвитку можна охарактеризувати як обережно-оптимістичні. Для цього є підстави. Зростання ВВП України в третьому кварталі цього року може сповільнитися до 3.4-3.5 відс. порівняно із зафіксованим у січні-червні зростанням на 4.6 відс., повідомляє начальник аналітичного відділу Альфа-Банку Олексій Блінов. Разом з тим зростання ВВП України вже тривалий час є інерційним, і зростання близько 3 відс. – цілком нормальний показник для цієї інерції, вважає О. Блінов. Для зростання ВВП важливі державні реформи, зокрема заходи щодо детінізації економіки. А реформи потребують часу і зусиль.

## ІСТОРІЯ

# Народний Рух України має вже 30 років



На установчих зборах Черкаської крайової організації Народного Руху України в 1989 році (Фото: Архів товариства „Заповіт“).

### Олександр Вівчарик

ЧЕРКАСИ. – 22 вересня в Музеї „Кобзаря“ активісти Народного Руху України (НРУ) Черкащини відзначили 30-річчя утворення цієї першої легальної громадсько-політичної організації в Україні, тоді ще радянській. Було також вшановано пам'ять письменника Андрія Хименка (Химка) у зв'язку зі 100-річчям з дня його народження 27 липня 1919 року в селі Адамівці Чигиринського району.

Гостей зустрічала директор музею Ольга Шарапа, однією з ініціаторок національно-культурного відродження Черкащини. Багаторічний керівник національно-культурного товариства „Заповіт“ Михайло Вакулєнко розповідав на зустрічі, як проводилися добровільні суботники для облаштування музею і їх учасники вирішили створити товариство „Заповіт“ – предтечу Руху. Збиралися у музейному підвалі, проводили зустрічі з колишніми в'язнями, запрошували гостей з Галичини, поширювали патріотичну літературу і пресу. Звістка про це приголомшила тодішню комуністичну владу. За членами товариства управління КГБ вело постійний нагляд, проти них влаштовували провокації.

Членами „Заповіту“ були переважно молоді люди, але дуже швидко до молоді долучилися і старші люди, ветерани визвольного руху, й серед них А. Хименко, легендарна людина. Він пережив Голодомор, під час якого померли його батьки, п'ятеро братів і дві сестри. Сам урятувався втечею до Росії, потрапив навіть у дитячу колонію, вивчився на фельдшера. Змушений був брати

участь у війні СРСР з Фінляндією.

У вересні 1941 року зумів дістатися до Черкас, за німців працював у редакції газети „Українська думка“, на радіовузлі, в місцевому драматичному театрі. У січні 1943 року був уперше заарештований гестапом. Карався у тюрмах Черкас, Городища, Білої Церкви. Останній, п'ятий арешт відбував в Уманській тюрмі, звідки в кінці жовтня 1943 року зміг утекти. В серпні 1944 року був засуджений військовим трибуналом Київського військового округу до 10 років виправно-трудових таборів і п'яти років ушкодження прав. Покарання відбував у сумнозвісному Комі до жовтня 1953 року. Лише влітку 1964 року зміг повернутися в Україну, оселився в Черкасах.

Останній трус у його оселі відбувся 1983 року. Незважаючи на постійний тиск і нагляд, писав вірші і прозові твори, створив вражаючу трилогію про Івана Сірка. Та лише першу книжку „Засвіти“ встиг побачити надрукованою. Вона вийшла друком у видавництві „Український письменник“ наприкінці 1990 року. 18 грудня 1991 року А. Хименка не стало.

Радянська влада заборонила членам „Заповіту“ збиратися в музеї. Але там продовжувала працювати перша і єдина на той час у Черкасах українська книгарня „Криниця“. На часі було створення обласної (чи як тоді називали – крайової) організації НРУ. Це сталося 27 серпня 1989 року. Ось як згадує про ту подію ветеран демократичного руху на Черкащині Василь Чорновіл: „27 серпня 1989 року проводимо установчу конференцію крайової організації“.

(Закінчення на стор. 7)



Зустрілися колишні і нинішні рухівці Шевченкового краю. (Фото: Олександр Вівчарик)



# СВОБОДА

Пам'ятаймо  
про  
Україну!

Газета заснована у 1893 році

Видає Український Народний Союз

**Головний редактор:** Рома Гадзевич

**Редактори:** Левко Хмельковський, Петро Часто

FOUNDED IN 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

☎ (973) 292-9800

**E-mail:** svoboda@svoboda-news.com

Fax (973) 644-9510

**Website:** www.svoboda-news.com

**Postmaster, send address changes to:**

Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

**Передплата:** \$90.00 на рік, \$50.00 на півроку.

Для членів УНСоюзу – \$80.00 на рік, \$45.00 на півроку.

Електронна версія (www.svoboda-news.com) – \$40.00.

Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda“.

Periodicals postage paid at Caldwell, NJ 07006 and additional mailing offices.

### Адміністрація „СВОБОДИ“

<b>Адміністрація / Оголошення</b>	Володимир Гончарик ☎ (973) 292-9800 x 3040 Fax (973) 644-9510 E-mail advertising@ukrweekly.com
<b>Передплата</b>	Володимир Гончарик ☎ (973) 292-9800 x 3040 E-mail subscription@svoboda-news.com

Думки, висловлені в матеріалах, підписаних конкретним автором, не конче віддзеркалюють позицію редакції тижневика „Свобода“ або її видавця.

## З ПРЕСИ

## Путін готовий атакувати

Мирослав Гай

Завдання, яке ставить перед собою Російська Федерація – це розвал України з подальшим приєднанням до нової „союзної“ держави деяких наших міст і областей.

Пляни, які ставить перед собою Росія на середньотривалу перспективу – приєднання Донецької, Луганської, Харківської, Сумської, Запорізької та Одеської областей.

Це завдання вони ставили перед собою в 2014 році, коли створювали проект „Новоросія“. Тоді у них не вийшло, вони не були готові. Зараз же вони фактично готуються до військової агресії, причому, до дуже потужної.

В Україні всі їхні пляни озвучує Віктор Медведчук, кум Володимира Путіна. Нещодавно він виступав у Європарламенті і назвав політичні цілі, яких вони хочуть досягти: створити підстави для проведення місцевих референдумів, щоб децентралізовані території України, які мають особливий статус, могли самовизначитися.

Надаючи особливий статус Донецькій і Луганській областям, окупованим територіям, створюється прецедент. А далі Росія намагатиметься зробити все, щоб цей процес поширився.

Вони ведуть підривну діяльність в різних областях України – і в Одеській області, і в Харківській області, і на Закарпатті, – використовуючи різні методи. Вони використовують навіть закордонних політиків, які дозволяють собі робити абсолютно несусвітні для дипломатів заяви про можливість приєднання тих чи інших територій України до інших держав.

Фактично Кремль використовує політичну ситуацію в Україні, зокрема приведення до парламенту В. Медведчука, тиск закордонних парт-

нерів на Україну – для створення основ для федералізації України. Але це буде не федералізація за типом США чи Німеччини, в чому нас намагаються переконати апологети „руського міра“. Це буде розчленування України і спроба створення тут кількох автономій, які потім, в певній ситуації, можуть прийняти рішення про вихід з України і приєднання до нової „союзної держави“.

Для цього розширюються культурні зв'язки з Росією, для цього російський бізнес максимально інтегрується в український, для цього створюються проросійські політичні партії та громадські організації. Для цього нам намагаються поновити гастролі російських артистів в Україні, авіасполучення з Росією тощо.

Все це – підготування до інтеграції частини території України в нову „союзну державу“. Чому частини? Тому що очевидно, що захід України ніколи не піде в Росію. Росіяни давно вважають, що помилкою Сталіна було приєднання цих територій, які культурно і ментально дуже далекі від росіян, що фактично створило підстави для розпаду Радянського Союзу.

Тому зараз Кремль намагатиметься здійснити інтеграцію українських територій без західних областей. Реалізація цього плану може тривати і п'ять, і 10 років. Для геополітики це взагалі незначний час.

Що стосується „формули Штайнмаера“, то насправді її не існує. Навіть сам Франк-Вальтер Штайнмаєр не знає, що є така „формула“. Те, що називають „пляном Штайнмаєра“ – це фактично підстави для капітуляції України перед Росією на її умовах.

„Високий замок“, 1 жовтня

Мирослав Гай – волонтер, Київ.

## Захід не воюватиме з Путіним за Україну

Ігор Яковенко

Тимчасовий повірений у справах США в Україні Віліям Тейлор заявив, що санкції проти Росії – не досить. Оскільки Росія так і не залишала ні Донбасу, ні Криму. На його думку, в разі нового агресивного кроку Кремля Сполучені Штати можуть застосувати „руйнівну“ санкцію – виключити Росію з міжнародної фінансової системи.

Те, що сказав В. Тейлор – це дуже правильна позиція. Сенс її полягає в тому, що для Кремля повинна бути позначена межа.

Зрозуміло, що ні Сполучені Штати, ні так званий колективний Захід не збираються воювати з Володимиром Путіним за Україну. Це абсолютно очевидно, особливо зараз.

Але створити ситуацію неприйнятної збитку для В. Путіна за якоїсь нової агресії – це завдання цілком очевидне, а його здійснення – цілком можливе.

Відключення від міжнародної платіжної системи „SWIFT“ створить велетенський збиток для Росії. У кінцевому підсумку – в короткочасній або довготривалій перспективі – це приведе до знищення режиму.

Питання лише в тому, наскільки Захід готовий до цього.

Те, про що сказав В. Тейлор, певною мірою нагадує механізм взаємного стримування, як у випадку з ядерною зброєю. Його застосування малоїмовірно, але сам факт його існування

(Закінчення на стор. 16)

## Народний Рух...

(Закінчення зі стор. 6)

вої організації НРУ. Головував на конференції проф. Станіслав Губар. До вечора гомін в залі. Від комуністів до націоналістів! Всі втомлені. Формуємо колону під стягом товариства „Заповіт“ та рушаємо до пам'ятника Тараса Шевченка. З вікон готелю службовці КГБ все фільмували. По смерканні дійшли, квіти поклали, „Заповіт“ заспівали та розійшлися по домівках. День був урочистий, настрій піднесений“.

Про те, як все це відбувалося, згадували в музеї „Кобзаря“ 22 вересня. Виступали М. Вакуленко, один із засновників НРУ на Черкащині, колишній викладач філософії у філії Київського політехнічного інституту Віталій Вахній, нинішня очільниця рухівців Черкащини Валентина Коваленко, літературознавець, доктор філологічних наук, проф. Володимир Поліщук. А про свого батька А. Химка розповіла донька письменника Лариса Шевченко.

Тепер перед Україною постали нові загрози і виклики. Батьківщина потребує допомоги. І рухівці, забувши про вік, знову стають до боротьби.

## Грета Тунберг...

(Закінчення зі стор. 2)

і нові споживчі тенденції (хтось підніметься, хтось збанкрутує).

Але цього всього не досить.

По суті, Г. Тунберг закликає нас повернутися назад – туди, де вплив людства на довкілля ще не був таким катастрофічним. А нам треба рухатися вперед. Для цього потрібно нове мислення, Нове Просвітництво. Альтернативою є Нова Інквізиція – в умовах занепаду цивілізації природа розквітає. Результат для планети в обох випадках буде позитивним. Результат для людства – принципово різним. Якщо не зможемо вгору – сповземо вниз.

„Газета по-українськи“, 1 жовтня

Валерій Пекар – громадський діяч, викладач Києво-Могилянської школи бізнесу, Київ.

## РЕДАКЦІЙНА ПОШТА

## Сталося протистояння в зоні бойових дій

До „Свободи“ 14 жовтня надійшла вміщена нижче заява Громадської організації „Вимкне російське“ про конфлікт в зоні бойових дій між українськими підрозділами.

У зоні Операції об'єднаних сил (ООС) учасники колони, очолюваної Національним корпусом, вступили в конфлікт з поліцейськими батальйону „Миротворець“, порушивши правила проходження блокпосту в селі Кремінна. Як наслідок, один правоохоронець зазнав травм, поліція була вимушена робити попереджувальні постріли у повітря. Зрештою, з метою дескаляції конфлікту, поліцейські пропустили колону в зону ООС. При цьому, тільки з одного оглянутого авто вдалося вилучити кілька одиниць зброї, тож є усі підстави вважати, що з колоною в зону ООС було завезено ще більше зброї.

Застерігаємо, що будь-які громадські акції безпосередньо в зоні бойових дій, де розгорнуті військові підрозділи та продовжуються артилерійські обстріли (на таку акцію нібито рухалася колона), не сприяють ні обороноздатності держави, ні позиції України на міжнародній арені, ні безпеці цивільних осіб.

В зоні ООС діє посилений режим безпеки. Демонстративне порушення групою осіб цього режиму створює небезпечний прецедент та підриває авторитет українських силових структур. Особливо враховуючи, що самого розведення військ, про яке говорять організатори акції, наразі не відбувається.

Штучний конфлікт між добровольцями з боку громадськості та їхніми побратимами-ветеранами, які захищають правопорядок в зоні ООС, аж ніяк не сприяє національній єдності. Натомість, такі дії можуть мати на меті одне – створення штучного громадянського конфлікту та послаблення української держави. Особливо враховуючи, що всі дії відбувалися на камери, що збігаються з політичними та дипломатичними іграми всередині країни та на міжнародній арені.

Вважаємо це нічим іншим як продовженням деструктивної діяльності, спрямованої на розкол українського суспільства, що триває останні місяці. Подібна дестабілізація вигідна насамперед Росії та її маріонеткам на Донеччині та Луганщині. Адже держава, яка не здатна забез-

печити порядок на власній території, – слабкий суб'єкт міжнародної політики. За неї будуть вирішувати інші.

Ймовірна поява, особливо зараз, в прифронтовій зоні ООС неофіційних збройних формувань (нехай і озброєних тільки мисливською зброєю) повністю лягає в канву російських звинувачень на адресу України. Не випадково саме зараз Росія намагається зірвати перемовини у нормандському форматі та перекласти на Україну відповідальність за цей зрив.

Таким чином, і суть, і порядок заходу цієї колони в зону ООС мають виключно деструктивний характер. Подальше перебування учасників цієї акції на ділянці фронту матиме негативні наслідки для держави, несе ризики, в тому числі для життя цивільних осіб, та безперечно шкодить національним інтересам України.

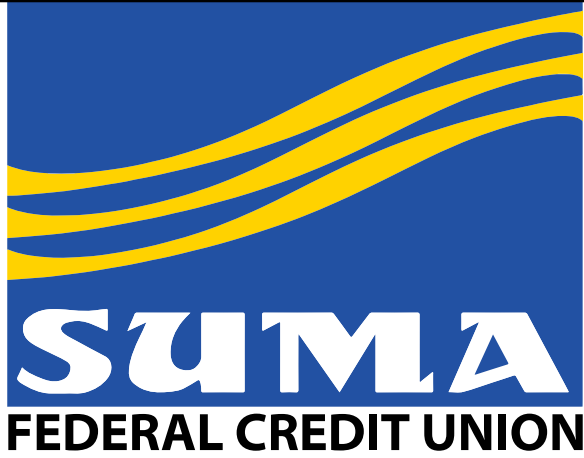
Україна – понад усе!

\* \* \*

Від редакції: Національний корпус (також вживають термін „Нацкорпус“) – українська націоналістична політична партія, створена шляхом об'єднання громадського руху „Чесні справи“ і Громадської організації „Патріот України“ 14 жовтня 2016 року. Основою політичної партії стали активісти громадської організації Цивільний Корпус „Азов“, колишні військовослужбовці полку „Азов“, громадські активісти та члени українських ультрас-угруповань. Лідером партії є Андрій Білецький.

Полк поліції особливого призначення „Миротворець“ створено за наказом Міністерства внутрішніх справ України 7 серпня 2015 року. До складу підрозділу ввійшли бійці батальйонів поліції Київської області та частини роти „Торнадо“ у Луганській області.

Командир полку – Юрій Шершньов, підполковник поліції. Всі співробітники полку є добровольцями, Основні завдання – боротьба з тероризмом, забезпечення охорони громадської безпеки та порядку, охорона важливих об'єктів державного значення.



# Ваше омріяне житло може стати реальністю

## з низьковідсотковою іпотекою від Кредитівки СУМА

### Низькі оплати за аплікації

5/5 зі змінною ставкою

**3.00%**  
APR\*

30 річний незмінний відсоток

**3.75%**  
APR\*

Кредитівка СУМА є банківська установа, яка надає повний спектр фінансових послуг та обслугує наших членів вже понад 50 років

\* The annual percentage rate (APR) is the cost of credit over the term of the loan expressed as an annual rate. The APRs are as low as the rates advertised above. The APR shown here is based on the interest rates and points only and does not take into account other loan specific finance charges you may be required to pay. Rates are for qualified borrowers who meet certain criteria. Rates and terms are subject to change without notice. 10% down for first time home-buyer, otherwise 20% down. Membership requirements apply. Other rates and terms are available. Contact the credit union for full loan details.

SUMAFcu NMLS# 527694



### Наші філії зручно розташовані для ваших послуг

#### Main Office

125 Corporate Blvd.  
Yonkers, NY 10701  
Phone: 914-220-4900, Option 0  
Fax: 914-220-4090

#### Yonkers Branch

Ukrainian Youth Center  
301 Palisade Ave.  
Yonkers, NY 10703  
Phone: 914-220-4900, Option 7  
Fax: 914-965-1936

#### Spring Valley Branch

Ukrainian Hall  
16 Twin Ave.  
Spring Valley, NY 10977  
Phone: 845-356-0087  
Fax: 845-356-5335

#### Stamford Branch

Ukrainian Research Center  
39 Clovelly Rd.  
Stamford, CT 06902  
Phone: 203-969-0498  
Fax: 203-316-8246

#### New Haven Branch

Ukrainian Heritage Center  
555 George St.  
New Haven, CT 06511  
Phone: 203-785-8805  
Fax: 203-785-8677

1-888-644-SUMA (7862) | Visit us online at [www.sumafcu.org](http://www.sumafcu.org)





# Трибуна Українського Народного Союзу

## УНСоюз святкує 125 років: Фотофакт з історії, 1961



Вгорі фото з річних нарад Головного Уряду Українського Народного Союзу, які відбулися на Союзівці 22-26 травня 1961 року. На цій історичній фотографії бачимо новий склад уряду після того, як Йосип Лисогір, заступник головного предсідника УНСоюзу, а від смерти Дмитра Галичина 26 березня 1961 виконуючий обов'язки головного предсідника, був одногосно обраний на головного предсідника. Степан Куропась, секретар Головної Контрольної Комісії, одногосно був обраний на опорожнений Й. Лисогором пост заступника головного предсідника. Місце С. Куропася в Головній Контрольній Комісії зайняв одногосно обраний на цей пост Головний Радний Іван Кокольський. Пост І. Кокольського в Головній Раді рішено залишити необсадженим з уваги на те, що найближча 25-та Конвенція Українського Народного Союзу мала відбутися вже в наступному 1962 році. Вибір переведено, згідно з статутом УНСоюзу. Згідно з рішенням Головного Уряду, наступна конвенція була призначена на місто Нью-Йорк. (Фото: Володимир Берізка)

На веб-сторінці УНСоюзу читачі можуть переглянути фотоархів з історії організації. Фотоархів доповнюється і вдосконалюється. Загляньте тут: [unainc.org/una/the-una-is-125-years-old/](http://unainc.org/una/the-una-is-125-years-old/).

## Перші стипендії УНСоюзу „Спадщина” отримали п'ять студентів з США і Канади



Клої Дяківська



Марко Качай



Алекса Колакоська



Михайло Кулицький



Григорій Щерба

ПАРСИПАНИ, Нью-Джерсі. – У 2019 році, з нагоди святкування 125-ліття, Український Народний Союз проголосив утворення нової, додаткової стипендії „Спадщина”, підкресливши тим самим довголітню та надзвичайно важливу роль УНСоюзу в українській громаді.

Письмові повідомлення про новостворену братську послугу було розіслано всім членам УНСоюзу на початку літа цього року. Інформації та аплікації на 2019-2020 рік для студентів-членів УНСою-

зу були доступні на інтернет-сторінці УНСоюзу або за телефоном до Головної Канцелярії УНСоюзу.

Стипендія УНСоюзу „Спадщина” значно розширює можливість студентів. В конкурсі на її отримання можуть брати участь як студенти (undergraduate) так і аспіранти (graduate) не тільки стаціонарної, але і заочної чи вечірньої форми навчання в коледжах та університетах США і Канади. Одними із основних критеріїв для відбору являється членство в УНСо-

юзі. Апліканти мусить бути членом УНСоюзу не менше двох років на час подання аплікації і мати життєве забезпечення на суму не менше, як 5,000 дол. (не включаючи термінових поліс).

Стипендійна Комісія УНСоюзу проголосила перших п'ятьох переможців стипендії „Спадщина” на 2019-2020 навчальний рік. Нагороджені студенти відзначаються високими академічними показниками та активністю в українській громаді.

- Клої Дяківська (членка 161-го Відділу УНС) з Еймбридж, Пенсильвенія, відмінна студентка третього курсу музичного факультету при Berklee College of Music. Клої – активна учасниця різних молодіжних програм та проєктів при Українській католицькій церкві свв. Петра і Павла, допомагала збирати фонди на реставрацію церковної дзвіниці, є відданою парафіянкою.

- Марко Качай (член 171-го

(Закінчення на стор. 10)

## Зеленський провів...

(Закінчення зі стор. 1)

Журналісти поставили 342 запитання, без урахування уточнювальних. Кожна група – сім-10 журналістів – сідала до столу з В. Зеленським на 30 хвилин.

Всі опитані ВВС політологи погоджуються у тому, що чогось нового по суті на пресмаратоні сказано не було. У деяких випадках В. Зеленський намагався відійти від питань, зокрема, щодо американської ситуації дав зрозуміти, що не хоче ще втягуватись у американські справи більше, ніж це вже відбулося.

Про ринок землі, судячи зі слів В. Зеленського, його команда планує дозволити продавати її лише українцям. Для В. Зеленського опозицією є „Європейська Солідарність“ і частково „Голос“.

Виснажливий прес-маратон В. Зеленського може бути підготовкою до не менш виснажливих переговорів з В. Путіним. Водночас політичні експерти не виключають, що прес-маратон став своєрідною підготовкою В. Зеленського до непростих переговорів з провідниками Росії, Франції і Німеччини у „нормандському форматі“. (ВВС, „Українська правда“)

### Головні теми, порушені під час зустрічі

Президент вважає, що регламент роботи Верховної Ради треба змінювати.

Президент не відчуває на собі жодного впливу з боку олігархів Ігоря Коломойського та Віктора Пінчука.

Закон про гральний бізнес сприятиме появі великих готелів, а гроші від цієї діяльності будуть спрямовані на спорт, медицину, освіту.

Президент пояснив доцільність зміни ЦВК при тому, що попередній склад мав за законом працювати сім років.

Законопроект щодо деолігархізації ЗМІ напрацюють, коли повністю зформується Міністерство культури, молоді та спорту. У майбут-

ньому за дотриманням цього закону має стежити Нацрада з питань телебачення та радіомовлення.

Завдання влади – зменшити комунальні тарифи для населення, незважаючи на вимоги МВФ.

Президент утримався від відповіді на запитання, що він казатиме російському президенту В. Путінові під час зустрічі в Нормандському форматі.

Президент заявив, що готовий залишити посаду на вимогу суспільства навіть у разі відсутності з його боку порушень законодавства.

В. Зеленський зауважив, що вважає можливе внесення змін до Конституції щодо автономії одним із шляхів підтримки кримських татар, але наголосив, що він не впевнений, що це „реально спростить тему повернення Криму“.

Президент заявив, що найбільшим його розчаруванням на посту глави держави є люди з політично-

го середовища, а про свою головну помилку він розповів наприкінці президентської каденції.

На запитання про ризик замороження ситуації на Донбасі, В. Зеленський відповів, що окуповані території Донбасу від Придністров'я чи Абхазії відрізняє тільки те, що там лунають постріли.

Президент впевнений, що громадянин України має бути власником землі і повинен мати, зокрема, пільгові кредити, якщо він працюватиме на цій землі. Має бути передбачена заборона продажу землі чужоземцям на першому етапі.

В. Зеленський не буде опубліковувати стенограми своїх телефонних розмов зі світовими лідерами, оскільки вважає це неправильним.

Президент не користується резиденцією президента та навіть не буває там, „але резиденцію продавати ми не будемо“.

Президент зазначив, що питан-

ням ліцензій для телеканалів, що ретранслюють „112 Україна“, і самого „112 каналу“ має розібратися оновлена Нацрада з питань телебачення і радіомовлення.

Впровадження „формули Штайнмаєра“ не відбулося. Воно може відбутись тільки в законі про особливий статус після того, як буде проголосований у Верховній Раді та підписаний президентом.

Президент перекоаний, що новий Трудовий кодекс, робота над яким зараз триває у Верховній Раді, захищатиме права українців.

Президент категорично відкинув можливість будь-якого тиску Д. Трампа на українську владу і рішення правоохоронних органів у цій чи іншій справі.

В. Зеленський відкидає ідею проведення референдуму щодо закону про особливий статус Донбасу.

„Українформ“

## Перші стипендії...

(Закінчення зі стор. 9)

Відділу УНСоюзу) з Питсбурга, Нью-Джерсі, відмінний студент третього курсу біологічного факультету при Rowan University. Марко є активним пластуном, цікавиться медициною, допомагає в координації збору і доставки медичної апаратури для поранених в Україні, працює добровольцем для Української Федерації Америки.

• Алекса Колакоська (членка 362-го Відділу УНСоюзу) з Питсбурга, Нью-Джерсі, відмінна студентка біологічного факультету при Northeastern University. Алекса мріє стати лікарем-ветеринаром. Вона – довголітня активна учасниця танцювального ансамблю Роми Прийм-и Богачевської та танцювального ансамблю „Іскра“, є членкою Українського Культурного Клубу при університеті.

• Михайло Кулицький (член 465-го Відділу УНСоюзу) з Дорвал, провінція Квебек, відмінний студент Marianopolis College, де осво-

ює прикладні науки. Михайло є членом молодіжної організації СУМ, працював виховником на таборі „Веселка“, є учасником танцювального ансамблю „Троянда“, недавно створив музичний гурт під назвою „Чабан і Вовк“.

• Григорій Щерба (член 173-го Відділу УНСоюзу) з Філядельфії, аспірант факультету фінансів при University of North Carolina – Chapel Hill. Григорій успішно поєднує працю з навчанням, довголітній учасник та виховник тенісового табору на Союзівці. Будучи внуком ветерана УПА, бере активну участь в роботі Товариства Колишніх Вояків УПА в США.

Український Народний Союз має довголітню історію допомоги студіючій молоді. Перші незначні суми виплачувалися успішним студентам з часів утворення УНСоюзу, що на ті часи були великим стимулом для студіючої молоді. Офіційний стипендійний фонд був створений у 1964 році. Газети „Свобода“ і „The Ukrainian Weekly“ щорічно публікують спеціальні додатки з іменами та фотографіями

стипендістів УНСоюзу. Цьогорічний спеціальний випуск вийшов у місяці вересні.

Крім стипендій, Український Народний Союз пропонує ряд продуктів життєвого забезпечення для дітей, які в майбутньому можуть служити додатковими коштами для оплати навчання. Найбільш популярними є так звані Вивінувальні Грамоти (Endowment Policies), котрі виконують одночасно дві функції: життєвого забезпечення та функцію накопичення коштів, що при досягнанні поліси виплачуються студентові повною сумою. Також популярним є Освітній Ощадний Рахунок (Coverdell Savings Account), який дозволяє щорічно заощаджувати до 2,000 дол. річно на освіту без оподаткування.

Щоби довідатись про нову стипендію УНСоюзу можна зателефонувати до відділу Братських Послуг УНСоюзу: 800-253-9862, дод. 3035. Докладніші інформації про стипендію УНСоюзу „Спадщина“ на 2020-2021 рік будуть доступні на інтернет-сторінці УНСоюзу, [www.unainc.org](http://www.unainc.org), під рубрикою „Our Benefits“.

# LONG TERM ANNUITIES

\*FIRST YEAR RATE  
ALL ANNUITY RATES  
SUBJECT TO CHANGE  
NOT AVAILABLE  
IN ALL STATES

**4.00%\***

9 YEAR

**3.75%\***

7 YEAR

**3.25%\***


5 YEAR

## CALL US TODAY!

# 888-538-2833

INSURING OUR COMMUNITY

# 125 YEARS



f

QR

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

2200 ROUTE 10, PARSIPPANY, NJ 07054 • [WWW.UNAINC.ORG](http://WWW.UNAINC.ORG)

## УКРАЇНСТВО У СВІТІ

### Зустрілися українці Татарстану і Мордовії

Людмила Найденко

КАЗАНЬ, Росія. – З 2005 року Нижнекамське українське товариство „Вербиченька“ проводить свята української музики і пісні „Калинове гроно“ в різних містах Татарстану. 21 вересня такий фестиваль був проведений в столичному



На святі (зліва): голова товариства „Вербиченька“ – Євген Савенко, заступник голови товариства „Вербиченька“ Людмила Найденко, хормейстер „Криниці“ Кирило Шамиурін. (Фото: Ілля Будило).



Учасники свята української музики і пісні „Калинове гроно“.

Будинку дружби народів.

Присвячений він був Марії Заньковецькій, Оксані Петрусенко, яка на початку ХХ ст. почала свою кар'єру в Казанській опері, Соломії Крушельницькій, а також Миколі Лисенкові. Про цих видатних українців розповів голова „Вербиченьки“ Євген Савенко. Супроводжувався виступ відео-презентацією і творами кляси-

ків у виконанні Тетяни Чекеєвої.

Друга частина була концертною. З Нижнекамська приїхав вокальний ансамбль „Вербиченька“ під керівництвом Альміра Вафіної. У наступному році колективу виповниться 25 років. „Вербиченька“ двічі була лавреатом Всеросійсько-

(Закінчення на стор. 18)

### Гостинні українці в Білорусі

Аскольд С. Лозинський

У Мінську мені вдалось зустрітись з представниками української громади з Берестейщини в особах літераторів та молодих українських науковців. Розповіли вони про Західне Полісся, Берестейщину. Коли я був на Берестейщині у 2005 році, деякі казали, що там проживає майже 1 млн. українців. Тепер мої співбесідники обчислили їх у 700 тис., хоча з доповненням, що до українського походження зачислилися б, мабуть, тільки 40 тис. осіб. Велика більшість говорить різними говірками білоруським, а то і російським характером.

Активна громадськість Берестейщини об'єднана у регіонально зареєстровані організації „Берегиня“. Видають журнали, навіть книжки, наукові праці на історичні теми. Працюють курси української мови для дорослих в приміщенні міської бібліотеки. З нового навчального року вони продовжаться, а також додадуться курси в Кобрині Брестської області. Контакт добрий з Україною зокрема через освітні інституції і громадські організації у Львові, Луцьку. Просили допомоги у гонорах для учителів та виданнях.

У неділю я відвідав Білоруську греко-католицьку церкву, де Літургію відправу звичайно провадить український священник українською мовою. Були українці, греко-католики і православні, котрі відмовились молитися у православних храмах Московського Патріархату бо іншої православної церкви немає у Білорусі. Український священник був у відпустці, але його вдало замінив білоруський священник. Відправили Літургію у білоруській мові.

Опісля відбулася моя зустріч з громадою до якої долучились також отець і члени парафії. Священик – монах чину Студитів – розмовляє українською мовою, навчався у Львові, в Українському Католицькому Університеті, знає Патріарха Святослава і Митрополита Бориса Гудзяка, які його вчили.

Білоруська Греко-Католицька Церква зачисляє тільки кілька тисяч мирян. Власне тут знайшли собі місце наші українці родом з Тернополя, Львова, Івано-Франківська, але також з Херсону, Чернігова.

Мене позитивно вразили порядок та архітектура Мінська. Дороги покриті асфальтом без тріщин, архітектура – цікава мішанина радянського і модерного скла і заліза з імпровізованими формами. У метро зупинки називалися Партизанська, Тракторний завод, Пролетарська, Першомайська, Фрунзенська, Пушкінська. Назви зупинок не змінилися після набуття незалежності, як і назви вулиць, пам'ятники Леніну. Майже ніхто не звертає уваги на це явище.

Напевно, найбільшим позитивом для українців Білорусі є їх географічна близькість до України, а також відносна національна свідомість. Люди, котрі походять чи мають коріння на східних землях України, у своїх висловах – немов українські націоналісти. У традиційному білоруському ресторані українка сама звернула увагу офіціантові на російську музику, яка звучала у приміщенні для усіх, та попросила ввімкнути білоруську. Офіціант відмовив і гостя відповіла, що ми з принципу відходимо. Ресторан перейшов на білоруську музику. Для мене це було нормальним. Тільки мої друзі з Києва так би не вчинили.

Як допомагати українцям, а також і білорусам у Білорусі? Ледве чи експортом демократичних процесів, чого найбільше боїться Олександр Лукашенко. Білорусь розквітне демократією, коли не стане у Білорусі москалів, Московської Церкви, тобто поневолювачів. В міжчасі треба посилити допомогу білоруським українцям на освіту і культуру, вивчати та плекати українську мову та традиції, а також підтримувати немосковські церкви, щоб бодай неутралізувати вплив та тиск Москви.

Нью-Йорк

### Вшанували пам'ять жертв концтабору



Учасники жалобної церемонії у Явожно. (Фото: prostir.pl)

ЯВОЖНО, Польща, – У місті 16 вересня вшанували пам'ять жертв Центрального табору праці „Явожно“, де в 1947-1949 роках комуністична польська влада влаштувала спеціальний підтабір для українців, зокрема лемків, жертв акції „Вісла“. Священики провели Панахиду та поклали квіти до пам'ятників жертвам цього табору.

У 1998 році президенти України і Польщі відкрили пам'ятник на місці могил жертв „Явожно“, відтоді урочистості відбуваються біля нього. Від головної дороги до пам'ятника веде лісовий шлях. Церемонію багато років поспіль влаштовує голова Катовицького гуртка Об'єднання Українців у Польщі (ОУП) Ірена Ковалик, матір якої була жертвою Явожно, а сама вона була в таборі малою дитиною.

В'язнями табору були поляки, німці, українці, австрійці, голяндці, чехи, словаки, румуни, латвійці. Згодом влада перевела до табору українців, підозрюваних у співпраці з ОУН і УПА. У таборі перебувало 3,873 в'язні (2,781 українець, серед яких 823 жінки, кільканадцять дітей, 22 греко-католицьких і п'ять православних священників), з них 162 особи померло.

Церемонію відвідали Посол України в Польщі Андрій Дециця, віцепікер сеймику Вармінсько-Мазурського воеводства Мирон Сич, Генеральний консул України в Кракові Олег Мандюк, голова ОУП Петро

Тима, представники громадських організацій з України, зокрема зі Львівщини, та з Польщі, делегації всіх польських шкіл з українською мовою навчання. На церемонії були присутні також жертви табору.

Про церемонію написав до „Свободи“ її учасник з Зеленої Гури Василь Шляхтич:

„Ліси Явожна. Дикі ліси, зарослі хащами, з яких вихиляється ще зеленоста ліщина і вітає тих, як нині обрали цю дорогу. Широкою стежиною ми прямуємо до поставленого у лісі пам'ятника жертвам концтабору.

Йдуть батьки з дітьми. Йдуть дідуся і бабусі. В концтаборі були служителі Православної і Греко-католицької Церков. Всі вони були українцями, хоча деякі називали себе русинами чи лемками. До пам'ятника крокують також прибулі паломники з України, несуть високо підняті синьо-жовті прапори.

Літургію відслужили шість священників Української Греко-Католицької Церкви. Літургію очолював о. декан Богдан Огородник з Любіна, Вроцлавсько-Гданської Єпархії. Після Літургії була відслужена Панахида за усі жертви Явожна. Були покладені вінці і квіти при пам'ятнику жертвам. Були промови від Товариства „Надсяння“ з України, членів якого було викинуто з прадідівських земель в радянську Україну. Прозвучали пісні у виконанні артистів з України і учнів з Перемишля“.

# Симфонічний концерт під керівництвом українського диригента

Світлана Іванишин-Угриня

ЧИКАГО. – 10 жовтня у Чиказькій філармонії відбувся концерт однієї з найвидатніших оркестр у світі, яким керував український диригент Кирило Карабиць. У програмі були твори „Увертюра на гебрійські мотиви” Сергія Прокоф'єва, „Капрічіо” („Capriccio brillante”) Фелікса Мендельсона та „Концерт для оркестри” Вітольда Лютославського. Корейський піаніст Санвук Кім, котрий близько 10 років співпрацює з українським диригентом, зачарував публіку своєю віртуозністю.

Для обидвох майстрів виступ на цій поважній сцені став дебютним. К. Карабиць вже не вперше виступає в Чикаго: у 2016 році він диригував Чиказькою симфонічною оркестрою на престижному музичному фестивалі у Равінні, а у 2009-му – на не менш популярному музичному фестивалі в Гранд-парку виступив з Борнмутською симфонічною оркестрою. Як зазначив, відзначаючи майстерність українця, музичний критик „Чикаго Триб'юн” Говард Рейх: „10 жовтня відбулося два дебюти в Чиказькій філармонії. Один із них – вражаючий”.

Завершенням вечора стало прийняття на честь славетного земляка одразу ж після прем'єри, організоване Генеральним консульством України в Чикаго за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ України та сприяння Комітету міст-побратимів Київ-Чикаго. В ошатній залі філармонії „Grainger Ballroom” зібралися меломани, котрі ще перебували під врагінням блискучого виконання світових шедеврів. Гостями вечора були представники української громади, диплома-



На концерті Чиказької симфонічної оркестри. (Фото: Ірина Дячишин)

ти інших країн та представники чиказьких мистецьких організацій.

Вечір розпочала Генеральний консул України в Чикаго Лариса Герасько, котра одразу підкреслила, що цей концерт доводить, що Україна не повинна бути асоційована лише з війною. Такі

зірки, як К. Карабиць, лише доводять наскільки країна багата талантами. Л. Герасько щиро привітала диригента та його колег із успішним виступом.

(Закінчення на стор. 18)

## Вчителі зустрілися...

(Закінчення зі стор. 1)

тому, друга – три роки тому. Також діти нових емігрантів заповнили школу в Лінденгурсті, Нью-Йорк. Декілька шкіл мають понад 100 вихованців, а є й такі, у яких 40-50 дітей.

Більшість учителів – це професійні педагоги, котрі здобули освіту і працювали за професією в Україні. Є невелика кількість учителів, котрі самі колись навчались у школах українознавства. Шкільна Рада при Українському Конгресовому Комітеті Америки, до системи якої входить понад 35 шкіл, протягом багатьох років була дієвою як у розробленні єдиних програм, підручників, кінцевих іспитів, а головне ціленаправлено здійснювала місію формування та збереження української ідентичності на базі культурних та християнських цінностей українського народу. Очільники громадських організацій, релігійних структур у діяспорі сьогодні – це вихованці цих шкіл українознавства та молодіжних формувань.

Сьогодні школи українознавства слідує головним цілям, закладеним більше як пів століття тому і не тільки навчають української мови, історії, літератури, а й формують світогляд національно-свідомого українця – патріота своєї землі. На це спрямовані різні заходи-свята, які проводяться у кожній школі з метою збереження культурних традицій, виховання гордості за чудові надбання, якими збагатив український народ світову культуру.

Проте роля самої Шкільної Ради, як, образно кажучи, своєрідного міністерства освіти в діяспорі, в останні роки загубилася. Кожна школа сама вирішує, якими підручниками користуватися, які предмети вивчати. В основному, більшість шкіл користуються книжками з України, привозять їх цілими валізами, чи пересилають. Книжки ці гарно ілюстровані, але матеріал розрахований на п'ять днів у тиждень, тож його не можна пройти за одну суботу. По-друге, в Україні за кожного нового міністра освіти змінюються програми і видаються підручники інших авторів. У тих підручниках нерідко можна знайти також тлумачення подій з часів радянщини.

У книжках, укладених для діяспорних шкіл 50 років тому для молодших клас є добрі тексти, які несуть смислове і духовне навітаження, але для учнів, які приїхали з України, чи їхніх бать-

ків, мова цих підручників є архаїчною, вигляд книжок без зображень не цікавий. Їх потрібно було б оновити, наповнити матеріалами з сучасного життя в Україні і в діяспорі. Це звісно, велика праця і її можна б здійснити разом із Міністерством освіти в Україні, чи відповідними інститутами, яких в Україні з питань діяспори чимало. Але Шкільна Рада не спромоглася поширити великі проекти, як напрацьовано в школах її системи.

Вчитель культури з Дітройту Андрій Перекліта пізнього вечора показав вузькому колу вчителів, які залишились після вечері, надзвичайно цікаві лекції з свого предмету. Він готовий поділитися цим доробком, про який вчителі дізнаються випадково, а не через Шкільну Раду. На такому ж рівні із застосуванням сучасних технічних засобів розробив лекції вчитель географії з Випані Роман Брух. Дуже добре, доступно, гарною мовою укладені для випускників зошити з української мови, які підготувала Ніна Сікора з Клівленду. Не знаючи про це все, директори та вчителі вишукують кожен свій „велосипед”. У п'ятій класі викладають за підручником з України для четвертої класи. Такі невідповідності, такий підхід закладають почуття меншовартості української дитини у діяспорі.

65 делегатів, які прибули з усієї Америки (до яких долучилася цього разу ще нова школа із Тексасу), були налаштовані радикально щось змінювати в діяльності Шкільної Ради. Процес виборів перетворився у гучні дискусії. Номінаційна комісія, яку очолювала Наталя Боднар (дружина одного з номінантів) з Клівленду, представила тільки трьох кандидатів. Інших запропонованих якимсь чином було відсіяно. Усі розуміли, що Юрій Гаєцький, який до цього очолював Шкільну Раду, за станом здоров'я не може надалі бути її головою, тож основна боротьба була поміж директором школи із Клівленду Володимиром Боднаром, який був заступником голови протягом останньої каденції, та Р. Брухом, котрий був членом Статусової комісії і вільним членом управи в цій же останній каденції.

Кандидат виступили зі своїми програмами. Конкретні пропозиції були у Р. Бруха, який готовий зробити такі ж онлайн-лекції, які він приготував з географії, з усіх інших українознавчих предметів. Це був професійний підхід і дуже на часі. У В. Боднара програми, як такої, не було. Він поділився своїм світоглядним баченням щодо шкільництва, яке базувалось на тих

цілях і меті, які є давно випрацьовані і залишаються незмінними. На попередній виборній конференції якраз В. Боднару було доручено оновити інтернет-сторінку Шкільної Ради, але там досі дані щодо кількості шкіл та учнів ще за 2003 рік. Не кажучи вже про такі напрацьовані, як онлайн-лекції.

Проте це не мало впливу на голосування і більшістю голосів головою Шкільної Ради обрали В. Боднара. До шкільної управи увійшли також Світлана Хмурковська, директор школи з Йонкерсу, Нью-Йорк, та Наталя Пономарьова з Чикаго, котрі були у попередній управі секретарями, та Юрій Косачевич, директор школи з Випані. Новообраними секретарями стали Уляна Йосипів, директор школи зі Стемфорду, та Лариса Заник, заступник директора школи українознавства „Нова хвиля” у Брукліні, Нью-Йорк.

Вільними членами обрано Ігоря Мірчука – вчителя культури з Випані, Ярославу Данищук – директора школи з Сомерсету, Нью-Джерзі, Ольгу Михайлюк – вчительку початкових клас з Філадельфії. Ю. Гаєцький став почесним головою Шкільної Ради.

6 жовтня заступник директора школи „Самопоміч” з Нью-Йорку Христина Піхманець зробила цікаву презентацію розроблених нею книжочок для учнів молодших клас. Для другої класи уже можна їх замовити. Для передшкільної книги друкуються.

Приємним було знайомство з гостями учительського зібрання – директором Малої Академії Наук України Оксеном Лісовим та його співробітником Євгеном Кудрявцем. Вони розповіли про роботу Малої Академії, запропонували співпрацю і привезли чудові подарунки кожній школі – набір географічних карт і атласів, книг для читання для школярів молодших клас, котрі добре надаються для діяспорних шкіл.

Конференція мала електронне спілкування з учительською українською мови і літератури Оксаною Проселковою з Краматорська Донецької області. Учасники відчували, що Україна є навіть там, де точиться війна і що освітяни єдині у своїх прагненнях зберегти її, плекаючи українську ідентичність дітей за будь-яких складних умов і у будь-якому середовищі. Праця задля збереження цієї ідентичності заслуговує на широку підтримку і пошану, бо вона є фундаментальною як для сьогодення, так і для майбутнього України та української справи у світі.



**SELF RELIANCE NEW YORK**  
Federal Credit Union

**САМОПОМІЧ - НЬЮ ЙОРК**  
Федеральна Кредитова Кооператива



**IRA**  
Share Account

*Відкрийте пенсійний рахунок,  
щоб забезпечити своє майбутнє.*

**3.04% АРУ\***



Your savings federally insured to at least \$250,000 and backed by full faith and credit of the United States Government.  
National Credit Union Administration, a U.S. Government Agency

**ГОЛОВНЕ БЮРО:** 108 SECOND AVENUE NEW YORK, NY 10003 TEL: 212-473-7310 FAX: 212-473-3251

**КЕРГОНКСОН:**

6329 Route 209  
Kerhonkson, NY 12446  
Tel: 845-626-2938  
Fax: 845 626-8636

**ЮНІОНДЕЙЛ:**

226 Uniondale Ave  
Uniondale, NY 11553  
Tel: 516 565-2393  
Fax: 516 565-2097

**АСТОРИЯ:**

32-01 31st Street  
Astoria, NY 11106  
Tel: 718 626-0506  
Fax: 718 626-0458

**ЛІНДИНГЬОРСТ:**

225 N. 4th Street  
Lindenhurst, NY 11757  
Tel: 631 867-5990  
Fax: 631 867-5989

**ЕЛЕКТРОННА ПОШТА:**  
Info@selfreliancenyc.org

**ІНТЕРНЕТ:**  
www.selfreliancenyc.org

**Поза Нью Йорком дзвоніть  
безкоштовно: 1-888-SELFREL**

\*АРУ Відсотки у річному відношенні з нарахованою дивідендою. Дивіденда 3.00% нарахована денно, може бути змінена.

# Фестивалі культури прокотилися Україною

До „Свободи“ надійшли вістки про численні фестивалі української культури, які відбулися літньої пори в Україні. Частина цих повідомлень вміщено на цій сторінці.

## МЕЛЬНИКИ, Черкаська обл.

Олександр Костирко

Мистецький фестиваль „Крутий заміс“ відбувся 2-4 серпня в селі Мельники поблизу Чигирини. За три дні можна було навчитися гончарства та інших стародавніх українських промислів, взяти участь у толоці та квестах, зібрати друзів у наметове містечко, посмакувати українськими стравами та пізнати справжню красу історичного Холодного Яру.

„Крутий заміс“ відбувається вже другий рік поспіль у селі Мельники Чигиринського району з метою відродження народних ремесел, української культури, переосмислення давніх традицій на сучасний лад. Спочатку хотіли заснувати Музей ремесел Холодного Яру та Школу народного гончарства, але згодом усе розмаїття української культури та традицій вирішили об'єднати у свято, що відкриє свої холодоярські таємниці.

„Торік на території фестивалю був пустир. Ми його розчистили, облаштували сцену, зони для демонстрації й навчання ремесел, дитячі майданчики, наметове містечко для любителів відпочинку на природі. Також організуємо багато цікавих конкурсів – на приготування борщу, створення української пісні, конкурс художників, запрошуємо майстрів навчати всіх охочих гончарства, плетін-

ня з лози й соломи та інших українських ремесел“, – розповів ініціатор фестивалю Юрій Романча.

Організатори провели на фестивалі козацьке весілля за українськими обрядами. На свято завітали знаний казкар Сашко Лірник, кобзар Віктор Пашник, гурти „Вій“, „Сонце в кишені“, „Лісапетний батальйон“ та інші.

Наприкінці фестивалю відбулося урочисте спалювання п'ятиметрової ляльки, яку, за давнім українським звичаєм, сплели разом зі всіма відвідувачами з спеціальних трав та рослин, аби позбутися хвороб і набути фізичної та духовної сили.

## КОСІВ, Івано-Франківська обл.

Олександр Вівчарик

24-25 серпня на День Незалежності у місті, на майдані поблизу пам'ятника Патріархові Володимирові (Романюку), відбувся Третій відкритий обласний фестиваль кераміки, ремесел та фольклору, а також VI фест-конкурс „Мальований дзбанчик“. Його можна назвати міжнародним, адже у ньому брали участь гості Польщі, Румунії і Молдови.

У програмі були наукова конференція „Гуцульська кахельна піч як артефакт культури“, відвідини майстерень місцевих керамістів, виставка-ярмарок творів народного мистецтва, фестивална хода, конкурси, майстер-кляси, гончарна ватра та традиційні гуцульські страви.



Фестивальна хода у Косові. (Фото: Олександр Вівчарик)



На мистецькому фестивалі „Крутий заміс“ у селі Мельники. (Фото: Олександр Костирко)



„Мальований дзбанчик“ (себто глечик) – популярна серед місцевих гуцулів посудина, дала назву фестивалю.

Вироби з глини місцевих гуцульських майстрів відомі здавна. Таких немає більше в Україні і світі. Місцеві гончарі застосовують для оздоблення виробів традиційні жовто-зелені кольори і „ритування“ (дряпання, гравіювання), коли малюнок наносять на сиру глиняну поверхню цвяшком чи паличкою. Розпис роблять після першого випалу в печі. Білої глини тут немає, тому перед обпалюванням застосовують спеціальне рідке покриття – біле, потім зелене, коричневе, жовте і синє. Добута щойно з кар'єру глина непридатна для роботи. Вона має вилежтися у спеціальній ямі (на морозі, під дощем) цілий рік, а то й більше.

Коли 1880 року австрійський імператор Франц Йосиф I відвідав Коломийську промислову виставку і побачив серед експонатів дивовижні кахлі гуцульського кераміка Олекси Бахматюка (1820-1882), то замовив для себе піч, обкладену косівськими кахлями. Вона ніби досі стоїть в одному з австрійських замків цесаря.

Піч з великою кількістю кахель О. Бахматюка вже 100 років прикрашає і обігриває помешкання жительки приміського села Вербівця Параски Павлюк.

О. Бахматюк на промисловій виставці отримав золоту медалю, додав гуцульському гончарству слави та запровадив моду на нього. Роки радянської влади знівельювали народне мистецтво, знецінили його в очах людей. Місію рятуння добровільно узяла на себе членка Національної спілки художників України, засновник і голо-

ва Благодійного фонду „Автентика Гуцульщини“ Марія Гринюк. Вона ж стала й ініціаторкою фестивалю. Понад 20 місцевих майстрів-гончарів показали гостям свої вироби з косівськими орнаментами.

М. Гринюк створила проект культурно-мистецького центру „Дзбан“, у якому головне місце займатимуть вироби художнього гончарства. Оригінальну триповерхову споруду заввишки 15 метрів – єдину в світі у вигляді гуцульського глечика – планують невдовзі спорудити в Старому Косові. Будівля буде об'єднувати кінотеатр, інформаційно-туристичний центр, виставково-лекційну залю і гончарну майстерню.

## ХЕРСОН

Олег Олексюк

Конкурс-фестиваль українського слова „Відлуння душі“ пам'яті Наталі Коломієць почався 24 червня у селищі Залізний Порт, 25 червня відбувся конкурс композиторів у Херсоні на базі Херсонської дитячої музичної школи, а 27 червня конкурс „Вокальне мистецтво“ провели на сцені Голопристанського міського Палацу культури „Сузір'я“ в чотирьох вікових категоріях. Концерт переможців та зіркових гостей фестивалю відбувся 27 червня на великій сцені міста Гола Пристань.

Величавою частиною концерту був виступ Національної Капелі Бандуристів України ім. Георгія Майбороди під керівництвом народного артиста України Юрія Курача. Їхній виступ викликав бурхливі оплески і радість, любов і гордість за Україну.

(Закінчення на стор. 15)

## Фестивали...

(Закінчення зі стор. 14)

Фестиваль організували місцева державна адміністрація, громадські організації „Українська хата талантами багата“, обласна „Промісвіт“. Утвердженню української культури на рідній землі, на теренах Таврії сприяє Товариство Української Мови ім. Шевченка (США, яке щорічно підтримує фестивалі молоді та друковане слово в різних областях України.

### ЛУЦЬК

#### Георгій Лук'янчук

Міжнародне громадське об'єднання „Волинське братство“ створене в Києві 12 серпня 1999 року для спілкування учасників, які визнають себе волинянами за походженням чи у душі, об'єднані щирою любов'ю до Волині, бажанням зберегти традиції та дух Волині.

За 20 років ця потужна громадська організація, яка активно діє, розвивається, має високий авторитет і вплив на суспільне життя столиці і Волині, стала учасницею і організатором ряду народних фестивалів. Ансамбль „Волиняни“ брав активну участь у Восьмому міжнародному фестивалі українського фолкльору „Берегиня“ в Луцьку, а згодом і започаткованому минулої осені Всеукраїнському фестивалю повстанської пісні „За Україну! За її волю!“.

Цього року важливою акцією Волинського братства стало заснування та успішне проведення у мальовничому куточку Волині – на Шацьких озерах в санаторії „Лісова пісня“ Першого пісенного фестивалю „Пісні про Волинь“, присвяченого 20-річчю земляцтва.

Крім ансамблю „Волиняни“ з Києва, участь у фестивалі „Пісні про Волинь“ взяли участь жіноче тріо „Мальви“, ансамблі „Лісова пісня“, „Вишневий цвіт“, „Водограй“, „Родина“, дитячий гурт „Барвінок“ та його солістка Юлія Храмовська, Ганна Ярмолюк, Ганна Маковська, Олена Видрич, Микола Няньчук, Андрій Мигуля, нові зірки Волинського краю Влада Чайка та Роман Пугач.

До підняття фестивального настрою долучилися гості: бард з Ковеля Микола Більшевич, дует „Душа Волині“ у складі Алли Опейди та Вячеслава Судими, народна артистка України Світлана Мирвода.

У затишній залі „Лісової пісні“ лунали 27 самобутніх пісень фес-



Учасники фестивалю „Пісні про Волинь“ у Луцьку виконують пісню „Волинь моя“. (Фото: Георгій Лук'янчук)



У селі Гутисько на фестивалі лемківської культури „Єднаймося, братове, з лемківського роду“.



Майстер різьби по дереву Михайло Завійський на фестивалі в Гутисько. (Фото: Галина Поглод)

тивалю. Першу нагороду отримала пісня Степана Кривенького „Волинь моя“, яка вже стала своєрідним народним гимном волинян усього світу. Плянується видати ювілейний альманах „Волинь моя“ – книгу про історію, життя, події, пов'язані з волинським краєм.

### ГУТИСЬКО, Тернопільська обл.

#### Тетяна Будар

11 серпня в мальовничому селі Гутисько відбувся фестиваль лемківської культури „Єднаймося, братове, з лемківського роду“. Фестиваль був насичений лемківськими, українськими народними піс-

нями, віршами, гумором, танцями. Літературно-музичну композицію „Лемківський голос чути в добрий час“ представив зразковий аматорський театр „Зернятко“ (керівник Галина Єлісевич). На сцені виступили народний театр української пісні „Золота Липа“ (керівник Марія Венгринович), численні хори та ансамблі, солісти, дитячі гурти.

Присутні мали можливість оглянути місцевий музей, у якому чимало витворів рук умілих майстрів – різьбарів, виставку робіт тутешнього майстра із різьби по дереву Михайла Завійського, придбати цікаві пам'ятки.

У селі Гутисько наново починали своє життя 170 лемківських сімей, депортованих у 1945-1946 роках із території Польщі. Життя було складним та нелегким. На новій батьківщині прикипили до своїх нових осель усім серцем. Коли у 1999 році постало питання, де провести першу Всеукраїнську лемківську ватру, вирішили обрати це зігрите сонцем місце. Щодня в Гутиську збираються лемки на ватру, щоби згадати історію роду, погостити й поспівати улюблених лемківських пісень.

### МИРГОРОД, Полтавська обл.

#### Анатолій Сазанський

17-18 серпня відбувся щорічний шостий ковальський фестиваль

ножових майстрів ім. Петра Федоряки – знаменитого майстра і вчителя, який поклав молоде життя за Україну у боротьбі з московськими загарбниками.

Ножові майстри з усієї України демонстрували свої вироби і своєю майстерністю. Особливо вражали ножі з дамаської сталі групи ножарів з села Трудолоб з передмістя Миргорода – неофіційної столиці ножарів України. Власне в Трудолобі народився, жив і творив П. Федоряка.

Другого дня фестивалю його учасники утворили гільдію ножових майстрів і ковалів України, чим було завершено символічне освячення ножарського мистецтва.

А у діяпорній бібліотеці ім. Галини Король проведено День пам'яті першої у світі жінки – старшини стрілецького підрозділу, історика, географа, громадської та військової діячки Олени Степанівни (покинула цей світ 11 липня 1963 року і похована у Львові), чия героїчне життя є взірцем для сучасних і майбутніх поколінь українців. В ошатній залі бібліотеки під звуки стрілецьких пісень і маршів юнаки та дівчата говорили про дивовижну жінку-стрільця.

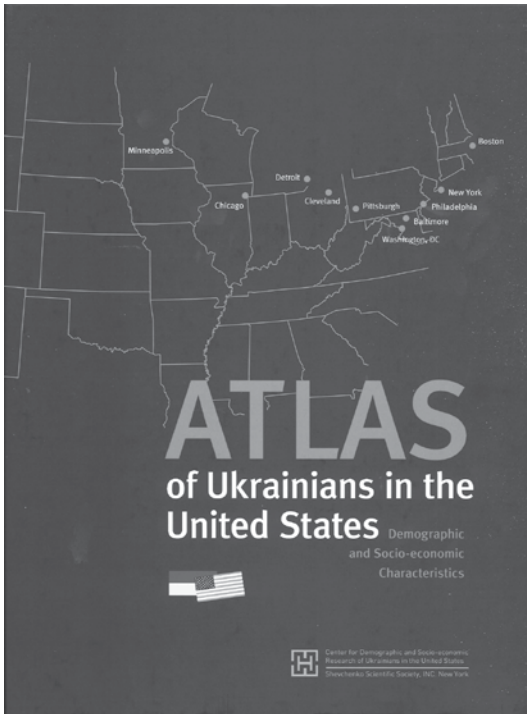
Того ж дня були роздані бідним та потребуючим дітям гостинці – шкільне приладдя, іграшки, одяг, надіслані на адресу бібліотеки невідомою українською діячкою з 138-го Відділу Союзу Українок Америки ім. О. Степанівни Галиною Цап.



Учасники фестивалю українського слова „Відлуння душі“ в Херсоні. (Фото: Олег Олексюк)

## Атлас українців у США: демографічні та соціо-економічні характеристики (2019, 264 ст.)

Центр демографічних і соціо-економічних досліджень  
при Науковому Товаристві ім. Шевченка в Америці.



Вперше за багаторічну історію імміграції з України до США видано Атлас, в якому на 300 мапах підсумовано вичерпну інформацію сучасного демографічного та соціально-економічного стану про хвилю української імміграції до США. Доктор Олег Воловина разом із колегами з Центру та українськими фахівцями підготував унікальний документ про місце та стан українців в структурі американського суспільства.

Замовляйте Атлас:

- на Amazon: \$55.00 (включаючи пересилку)
- на сайті НТШ-А <http://shevchenko.org/books/> \$55.00 (включаючи пересилку), або безпосередньо в НТШ-А за адресою: 63 4th Ave., New York, NY 10003; (212) 254-5130

## Захід не воюватиме...

(Закінчення зі стор. 7)

стримує від великої війни. Тут така сама ситуація.

Сам факт того, що така можливість є, повинен утримати В. Путін від агресії щодо України.

Очевидно, що в Кремлі зараз продумується якийсь варіант агресивних дій. Зрозуміло, що В. Путін не може перестати стріляти на лінії розмежування. І питання полягає в тому, щоб не дати В. Путінові розпочати нову війну.

Ця необхідність у В. Путіна, безумовно, є. Повністю впала довіра до нього, як показали московські протести 8 вересня. Має якимось чином компенсувати. Покищо компенсує репресіями та насильством

всередині країни. Але цього, звичайно, недостатньо. Зрозуміло, що В. Путінові дуже хотілося б провести маленьку звитяжну війну. Імовірність того, що ця війна буде на території України, досить велика.

Ідея В. Тейлора – це ідея про те, як можна поставити загороджувальний бар'єр перед цією війною.

Це правильний рух у правильному напрямку, хоча сьогоднішній американський естеблшмент, швидше за все, на такий крок без крайньої необхідності не піде. Покищо це тільки можливість.

„Газета по-українськи“,  
18 вересня

Ігор Яковенко – російський журналіст, опозиційний до путінського режиму, Москва.

## Казка про президента...

(Закінчення зі стор. 4)

ми можна вважати завершеними. Реформи так не працюють. Ви або реформуєте економіку, або йдете на поведку у громадської думки. Ви або боретеся з олігархами, або виконуєте будь-яку їхню забаганку.

Земельна реформа могла стати сигналом для інвесторів і запустити прискорене зростання економіки. А замість цього вона дала зовсім інший сигнал. І теж досить зрозумілий. Місяць рішучих реформ можна вважати закінченим.

І як вишенька на торті – ми почули на прес-конференції, що пози-

ція президента збігається з позицією І. Коломойського і щодо націоналізації „Приватбанку“. Це теж мало допомагає реформам, тому що загрожує зруйнувати співпрацю з Міжнародним Валютним Фондом. А без співпраці з МВФ країна буде думати не про реформи, а про те, як би вийти з кризи. Не кажучи вже про те, що важко вважатися одночасно і реформатором, і співучасником олігарха з пограбування платників податків на 5.5 млрд. дол.

А висновок один. Див не буває.

„Газета по-українськи“, 11 жовтня

Сергій Фурса – економічний аналітик Київ.

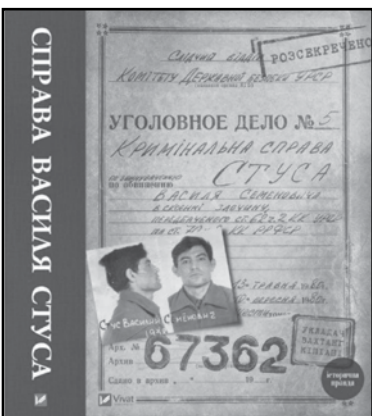


## Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці

запрошує на презентацію  
видання

## Вахтанга Кіпіані „Справа Василя Стуса“

(видавництво Vivat, 2019)



„Справа Василя Стуса“ – документальне видання, підготовлене журналістом та істориком, головним редактором сайту „Історична правда“ Вахтангом Кіпіані за матеріалами шеститомної кримінальної справи поета, члена Української Гельсінкської Групи Василя Стуса. Оригінальні документи зберігаються в архіві колишнього КГБ, нині – центральному архіві Служби безпеки України.

Книга фіксує останні п'ять років життя Стуса – слідство, арешт, суд, діяльність його адвоката Віктора Медведчука, спроби товаришок ув'язненого Михайлини Коцюбинської та Світлани Кириченко захистити дисидента, відстояти його чесне ім'я. Також у книзі вміщено останні нотатки, передані на волю з табору Кучино, що на Уралі.

У суботу, 19 жовтня 2019 року,  
о 5-ій годині по пол.  
в будинку НТШ  
63 Fourth Ave (між 9-ою і 10-ою вулицями)  
New York, NY 10003

## ПРО ЛЮДЕЙ і не лише американський тур ГОРОВОГО

- 8 листопада – Маунтін-В'ю
- 9 листопада – Сан Франциско
- 10 листопада – Сакраменто
- 14 листопада – Остін
- 15 листопада – Сан Антоніо
- 16 листопада – Г'юстон
- 17 листопада – Даллас

ТаТиШо!  
ВИДАВНИЦТВО

Зустріч з письменником, журналістом, режисером, волонтером  
Русланом Горовим. Презентація книжок.

Поговоримо про життя, про війну і мир, посміємося і, можливо,  
крадькома поплачемо. Також будемо мати нагоду переглянути  
документальну стрічку Руслана «Укропи Донбасу» (дубльований  
англійською, 1 год.)

Приходьте! – нагода цікаво поспілкуватися і зробити цей вечір  
незабутнім. Більше інформації: 415-518-2552

Дізнатися більше про Руслана та його творчість ви можете тут:  
[https://uk.wikipedia.org/wiki/Горовий\\_Руслан\\_Володимирович](https://uk.wikipedia.org/wiki/Горовий_Руслан_Володимирович)



DNIPRO LLC.

ПАЧКИ, АВТОМОБІЛІ  
ТА КОНТЕЙНЕРИ  
В УКРАЇНУ

- Туристичні послуги: авіаквитки і візи в Україну та інші країни
- Грошові перекази у всі країни світу • Українські та європейські компакт-диски • Українські сувеніри та хустки
- Телефонні картки: 80 хвилин розмови за 5 дол.

ROSELLE, NJ  
645 W. 1st Ave.  
Tel.: (908) 241-2190  
(888) 336-4776

CLIFTON, NJ  
565 Clifton Ave  
Tel.: (973) 916-1543

PHILADELPHIA, PA  
1916 Welsh Rd., Unit 3  
Tel.: (215) 969-4986  
(215) 728-6040



## У цифровому...

(Закінчення зі стор. 1)

Черговий революційний крок І. Маска – „Neuralink“, система сполучення людського мозку з комп'ютером. Мініатюрний чип, вмонтований в голову, відкриє моментальний доступ до всіх знань, нагромаджених за минулі тисячоліття. Люди стануть частиною глобальної електронної мережі, зіллються з нею, а відтак і зі штучним інтелектом. Й уже нарешті ніколи не буде відсталих, незнайомих, немислячих, не буде й помилок, що походять від нашої нинішньої розумової недосконалості, не буде також небажаних мутацій в наших генетичних програмах.

Щоправда, ці технології скасують, за нібито очевидною непотрібністю, і свободу людської волі, свободу вибору між добром і злом. Але чи хтось за цим пошкодує? Безнадійному консерваторові, котрий наважиться обставати за вічними істинами, нагадають, що дотепер ця свобода волі, замість нести світло на нашу грішну землю, зневажала її і нищила. Люди, мовляв, не жили, а тільки блукали, від народження до смерті, в лісі власних помилок. Й аж тепер перед ними ляже пряма і ясна дорога: вмонтований у мозок чип спонукатиме тільки до правиль-

них рішень. Живіть і втішайтеся!

„Не треба боятися штучного інтелекту, – саркастично відгукнується на цей новий проект І. Маска прогнозіст-футурист з Українського інституту майбутнього Анатолій Амелін. – Ви більше не будете його ворогом. Ви будете його слухняним рабом...“.

Річ, як виглядає, не в І. Маскові, попри його видатний талант і заслуги перед людством. Прийдуть ще більші генії і ще видатніші таланти. Але саме І. Маск став символом вражаючих революційних проривів до абсолютно нової якості життя, символом безмежних можливостей науки і технології. А також – символом прощання з минулим як результатом людської „недосконалості“.

Саме в І. Маскові і його однодумцях багато хто вбачає предтечу так званої „нетократії“, котру у своїй апологетичній книжці обґрунтовують шведські філософи Александер Бард і Ян Зодерквіст („Нетократія. Нова керівна еліта і життя після капіталізму“). Ось взірць їхнього наївного оптимізму:

„...Технології розвиваються зі швидкістю, що забиває дух, але люди – істоти повільні. І знову нам заважають різні релігійні та ідеологічні табу. І знову ми на порозі необхідного творчого зруйнування сис-

теми попередніх уявлень... Велич Бога стала відносною, з'явилася можливість поставити під сумнів його існування... З точки нетократії, котра переймає на себе владу, метафізична конструкція – нібито культура є чудодійним витвором – позбавлена інтелектуальної правдоподібності. Тому стіні між природою і культурою судилося впастись й поховати гуманізм під своїми уламками... Старомодний індивідуалізм і вірність своєму „я“ – тепер це атрибути нижчих людських прошарків. Нездатність вийти за межі свого „я“ і його бажань означає, що нижчі прошарки так і залишаться нижчими... Кожний, хто далі „вірить у себе“, є безпорадним невдахою у суспільстві, яким керують нетократи“.

Ці постпостмодерністські автори, глухі до духовного досвіду людства, тяжко помиляються, вважаючи, що процесом технологічної перебудови людського життя керують вони, „нетократи“. Насправді цей процес керує „нетократами“. І почався він задовго до І. Маска. Розгледіти небезпеку могли тільки дуже сильні розуми. До них належав відомий цілій Європі філософ Микола Бердяєв, народжений у Києві, вигнаний з країни більшовиками. „Переможна з'ява машини є одна з найбільших революцій в людській долі, – писав мислитель у праці „Сенс історії“. – Машина радикально змінює взаємини між людиною і природою, вона не лише підпорядковує людські природні стихії – вона підпорядковує і саму людину. Якась таємна сила, чужа людині і самій природі, входить в людське життя, якийсь третій елемент, не природний і не людський, дістає страшну силу і над природою, і над людиною...“.

До цієї думки прийшов наприкінці ХХ ст. японський філософ Томонубу Імамачі: „Технологія, подібна до природи, стала нашим новим середовищем буття, котре має власні цілі, незалежні від людських, оскільки технологія як середовище, як буття тональність машинних утворень, сама визначає свій напрям розвитку“ (праця „Криза моралі і метатехнічні проблеми“).

Ще одне з багатьох серйозних, але не почутих людством застережень: „Бастіони технічної досконалості, економічної і політичної ефективності в жодній мірі не вберігають нашу культуру від зіслизання у варварство. Варварство теж може користуватися всіма цими засобами. Озброєне такими технічними досягненнями, варварство стане лише сильнішим і деспотичнішим...“ (Нідерландський історик Йоган Гуйзінга, „Homo ludens. У тіні завтрашнього дня“).

Вже після Другої світової війни американський філософ і соціолог Люїс Мамфорд у своїй книжці „Міт машини“ дуже проникливо з'ясував доленосне значення незалежного людського погляду: „Якщо б раптом щезли усі технічні винаходи останніх п'яти тисячоліть, це було б катастрофічною втратою для життя. І все ж людина залишилася б людською істотою. Але якби від неї була відібрана здатність інтерпретації..., то все, що ми маємо на білому світі, згасло б і щезло б швидше, ніж у фантазії Просперо, й людина опинилася б у безпораднішому і дикішому стані, ніж будь-яка тварина – вона б стала на межу паралічу“.

Отже, повірмо Папі! Сенс людського світу, сенс Всесвіту – моральний. Не захитуймо цієї єдиної надійної підвалини буття!

**ОКСАНА СТАНЬКО**  
Ліцензований продавець  
Страховання Життя  
**OKSANA STANKO**  
Licensed Life Insurance Agent  
Ukrainian National Assn., Inc.  
32 Peachtree Rd.  
Basking Ridge, NJ 07920  
Tel.: 908-872-2192; email: stankouna@optimum.net

**ХРИСТИНА БРОДИН**  
Ліцензований Продавець  
Страховання Життя  
**CHRISTINE BRODYN**  
Licensed Life Insurance Agent  
Ukrainian National Assn., Inc.  
187 Henshaw Ave.  
Springfield, NJ 07081  
Tel.: 973-376-1347

# Empower Your Savings

## 3 MONTH SHARE CERTIFICATE SPECIAL!

# 2.53% APY\*

GET STARTED TODAY:

CALL NOW (215) 725-4430

or visit:  
[www.ukrfcu.com/3month](http://www.ukrfcu.com/3month)



**UKRFCU**  
Ukrainian Selfreliance Federal Credit Union

\*Annual Percentage Yield (APY). \$500 minimum balance required to open and earn the advertised APY. A penalty may be imposed for early withdrawals. The rate will remain in effect until the certificate maturity date. Advertised rate accurate as of October 4, 2019. All rates are subject to change without notice. Must be a member or sign-up for membership in the Ukrainian Selfreliance Federal Credit Union (UKRFCU) to qualify. New memberships are subject to UKRFCU membership terms and disclosures (see membership eligibility at [www.ukrfcu.com](http://www.ukrfcu.com) or inquire at any UKRFCU location). Federally insured by NCUA

## Зустрілися українці...

(Закінчення зі стор. 11)

го конкурсу хорових колективів ім. Олександра Кошиця у Москві, з великим успіхом виступала в Києві, Львові, Чернігові, Уфі, Самарі, інших містах і селах України та Росії.

На запрошення відгукнулися з Мордовії – хор української пісні „Криниця“ Національно-культурної автономії українців Республіки Мордовія. Делегацію очолила член Ради автономії Олена Примаченко. Перший виступ „Криниці“ відбувся 7 квітня 2006 року. Хор нещодавно з успіхом виступав в Національному культурному центрі України в Москві.

Тимчасовий повірений у справах України в Російській Федерації Василь Покотило надіслав привітальну телеграму учасникам заходу. Надійшли вітання від директора Будинку-музею С. Крушельницької у Львові Галини Тихобаєвої та директора Меморіального будинку-музею М. Лисенка в Києві Роксани Скорульської.

Відкрив фестиваль ансамбль „Вербиченька“, зокрема дует Людмили Семіюшіної і її онука Руслана Міргасімова. Л. Семіюшіна багаторічна староста ансамблю, 12 років тому на репетицію привела трирічного Руслана, тепер він керівник молодіжного крила „Лелеки“. У цей день акомпанював бабусі на гітарі. Саранський хор „Криниця“ виступив з чотириголоссям, лунали „Щедрик“ та „Черчик“ в обробці Миколи Леонтовича, українські народні та авторські пісні, пісні про війну.

Завершилося свято незвично: „Криниця“ і „Вербиченька“ одним великим колом заспівали „Зелене жито“. Разом з ними співала уся зала.

„Вербиченька“ урочисто передала гілку калини з рясними гронами ягід і естафету проведення свята з такою ж назвою О. Примаченко і хормейстеру Кирилові Шамшуріну. Вербичанам гості привезли символічне саранське руде лисенятко і пам'ятні книги.

Наступного дня делегати з Саранська і Нижнекамська відвідали Казанський кремль, побували в Благовіщенському соборі і мечеті, ознайомилися з „Казанню українською“ – два дні тут був, повертаючись на пароплаві із заслання Тарас Шевченко. З ініціативи „Вербиченьки“ в Культурному центрі Казані встановлено меморіальні дошки татарською, українською та російською мовами О. Петрусенко, художникові-футуристові Давидові Бурлюкові та академікові Михайлові Грушевському.

Людмила Найдено – заступник голови українського товариства „Вербиченька“.

## Симфонічний...

(Закінчення зі стор. 12)

Керівник Комітету міст-побратимів Київ-Чикаго Віра Еліяшевська зачитала привітання від посаdnика Чикаго, адресоване українському диригентові. К. Карабиць, якого було запрошено до слова. зазначив, що зворушений таким прийняттям і зізнався, що за всю його кар'єру, українці його так вшанували вперше. Він додав, що завжди доносив до українських політиків, коли випадала нагода, необхідність підтримувати українську культуру, мистецтво. Саме українська культура, музика, зокрема, робитиме Україну сильнішою.

Диригент також дав інтерв'ю для компанії UaPost, в якому розповів: „Оскільки прем'єра відбулася наступного дня після свята юдеїв Йом Кіпур, програма повинна була містити єврейську тематику. Тому було вирішено включити твір С. Прокоф'єва, народженого в Україні“. К. Карабиць висловив сподівання, що колись в Чиказькій філармонії зазвучить музика Бориса Лятошинського. Саме цей композитор, котрий вважається одним із основоположників модернізму в українській класичній музиці, був вчителем Івана Карабиця – українського композитора, диригента та батька Кирила. Диригент також зізнався, що це він запросив Санмука Кіма, котрого вважає чудовим музикантом, для цього виступу, оскільки добре знає його з багаторічної співпраці.

„Кирило – чудовий диригент і чудова людина, що я ціную в ньому найбільше, – сказав Санмука Кім. – Ми співпрацюємо вже 10 років, виступаємо з різними оркестрами і в нас абсолютне розуміння один одного у прочитанні музичного твору. Я лише сподіваюся наша подальша дружба та співпраця“.

12 жовтня відбувся останній концерт українського диригента та Чиказької оркестри.

К. Карабиць народився у Києві, закінчив Київську середню спеціалізовану музичну школу-інтернат ім. Миколи Лисенка, потім Київську консерваторію, стажувався у Відні та Штутгарті, має нагороди Данської асоціації диригентів на міжнародному конкурсі молодих диригентів ім. Миколи Малька, Австрійської спілки Альберта Швейцера, Європейської фундації під патронатом принца Генрика Данського, відзнаку почесного громадянина штату Оклахома. Він – лауреат Міжнародного конкурсу диригентів „Mario Gusella“ (Італія), а Королівським філармонічним товариством (Велика Британія) визнаний найкращим диригентом 2012 року. Отримав музичну нагороду Королівського музичного товариства – найпрестижнішу нагороду класичної музики у Великій Британії. 6 жовтня 2014 року знаний веб-портал „Vachtrack“ оголосив Борнмутську симфонічну оркестру під керівництвом К. Карабиця „Найулюбленішою оркестрою світу 2014“. Також до двадцятки найвідоміших оркестрів світу потрапив і керований К. Карабицем „I, Culture Orchestra“ (ICO).

### FOR RENT

St Andrews Condominium  
North Port, FL, 2BR/2BA furnished,  
\$950/ month plus utilities.  
Call Valja 973-699-3220  
or Email: vmandicz@aol.com

### ARKA

Вишиванки, хустки, нитки,  
тканина до вишивання, рушники,  
коралі, пояси, кераміка, різьба  
89 East 2nd St., New York, NY 10009  
Tel.: 212-473-3550



## From Darkness to Light: The Paintings of Mikhail Turovsky Від темряви до світла: Живопис Михайла Туровського

Exhibition dates:  
October 27, 2019  
through March 22, 2020

Дати виставки:  
27 жовтня 2019 р.  
до 22 березня 2020 р.

Години Музею:  
від середи до неділі  
11:30 – 5:00  
Museum hours:  
Wednesday – Sunday  
11:30 – 5:00



THE UKRAINIAN MUSEUM • УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ  
222 East 6<sup>th</sup> Street, New York, NY 10003  
T: 212.228.0110 • info@ukrainianmuseum.org  
www.ukrainianmuseum.org

## У Києві пройшла...

(Закінчення зі стор. 3)

Свободу Віталію Марківу”, – сказав під час акції звільнений бранець кремля О. Сенцов.

На марші були присутні активісти з різних середовищ та організацій, об'єднаних спільною метою – нагадати світові про незаконно ув'язненого в Італії захисника України В. Марківа та вимагати його звільнення. Також прийшли підтримати В. Марківа його побратими з 1-го батальйону оперативного призначення НГУ ім. Кульчицького, зокрема і Михайло Бондар, сотник Самооборони Майдану Андрій Бойчук. Підтримала акцію також дружина Віталія Діана Марків.

„Я сподіваюсь, що Україна на офіційному рівні визнає Віталія політичним в'язнем, який сидить у європейській в'язниці. Який продовжує бути ув'язненим тільки за те, що захищав і продовжує захищати честь і гідність українського народу. Нещодавно ми отримали мотивувальну частину вироку Віталія. Це 176 сторінок, на яких українську армію називають зброю та нерегулярними формуваннями. Це 176 сторінок, на яких звинувачено Україну та українську армію”, – сказала під час маршу Д. Марків.

Також Д. Марків зачитала під час акції уривок з нещодавнього листа чоловіка: „Я – військовослужбовець Національної Гвардії України і це моя справа чести. Я не дам спалити імена тих, хто віддав найцінніше – своє життя – за Україну, боронячи наш суверенітет, нашу територію та державу. Я пиша-

юсь, що мені випала честь захищати Україну, бо вважаю, що це – обов'язок усіх свідомих громадян... Саме любов до України допомагає мені триматись”.

Закликаємо українців по всій Україні та по усьому світу проводити та доєднуватись до акцій на підтримку В. Марківа. Світовий розголос – те, чого просить його адвокат та те, що зможе вплинути на думку присяжних на суді на протипагу російській пропаганді, яка шириться про „справу Марківа”. #FreeMarkiv

**UKRAINIAN SISTERS**

THE BEST CARE FOR YOU OR FAMILY MEMBER

24 hours and 7 days per week services

- Compassion
- Kindness
- Responsibility

Ukrainian - American homecare agency  
631-764-5388  
631-727-2880  
Ukristersag@gmail.com

## Зневажені захисники...

(Закінчення зі стор. 3)

окупантів. Та за командою з Банкової цей комітет очолив вчорашній директор... ливарного заводу Олександр Завітневич, представник фракції „Слуга народу“. Вирішальну роль у цьому призначенні зіграло те, що дружина Завітневича, Наталія, була однокласницею Першої лейди країни — Олени Зеленської. Чого не зробиш заради близької людини!

„Батьківську турботу“ про українську армію можна простежити і за цифрами у проекті Державного бюджету на 2020 рік. Кошторис Міністерства оборони заплановано зменшити на 14.7 млрд. грн. Експерти кажуть: якщо у 2019 році витрати на потреби міністерства становили 2.58 відс. від розміру запланованого внутрішнього валового продукту (ВВП), то на 2020 рік ці витрати становитимуть 2.25 відс. від ВВП.

Директор Центру досліджень армії, конверсії і роззброєння Валентин Бадрак з сумом зазначає, що найбільшого удару зазнає процес переозброєння — його фінансування уріжуть на 1.14 млрд. грн. За словами військового експерта, не буде за що втілювати програму наближення української армії до стандартів НАТО, для створення мотивації контрактникам, формування фонду службового житла. За його словами, проект бюджету для Міноборони менш як на 50 відс. покриває потреби, оголошені Генштабом.

І це при тому, що загроза російського вторгнення аж ніяк не зсезла. В. Бадрак зазначив, що на початок 2019 року загальна оснащеність російських збройних сил сучасними зразками озброєння і військової техніки зросла в середньому до 61 відс. У збройних силах України цей показник не перевищує 10 відс., а якщо відкинути закордонну допомогу і зусилля волонтерів, то рівень переоснащення сягає лише 5-6 відс. І при цьому в нас збира-

ються заощаджувати на армії!

Виконуючи передвибірну обіцянку, що „надо перестать стрелять“, президент зворохобив усю Україну заявою про „мирний плян“ і згодою на „формулу Штайнмайера“, застосування якої передбачає розведення військ від лінії розмежування і місцеві вибори на окупованій території. Точніше — відведення українських військ. Бо окупанти відходять не збираються.

Захисники України вважають цей плян зрадою національних інтересів, наругою над пам'яттю тих, хто загинув, визволяючи захоплені агресором українські землі. А також зрадою тих українців, які живуть на цих визволених територіях — у разі відходу наших воїнів до них „завітають“ з автоматами, мотузками і ножами всякі „мотороли“ і „гіві“. Зайве казати, що оголошений відхід наших військ з облаштованих бойових позицій у зимові поля — це теж велика зрада...

Ось що каже з цього приводу військовий капелян Юрій Папушой: „Відвести війська — це здати все, зроблене за роки, ворогу. За п'ять років вирило більше тисячі кілометрів окопів! Протягнуто тисячі кілометрів польових проводів зв'язку! Накрито тисячами квадратних метрів маскувальних сіток! Обладнано бліндажі. Пристріляно сектори, розставлено відеокамери. Заміновано підходи ворога. Вчислено точки і позиції ворога. У землю сховано техніку, склади, допоміжні приміщення. Все це вирило вручну!.. А тепер наше військо виведуть у чисте поле. Знову все треба з нуля. Хто це робитиме? За які гроші?“

Завершити хочу коротким коментарем Надії Зуб до емоційного, але справедливого блогу атовця Олега Ясеницького (Дена). Цей коментар — про наших воїнів і про тих, хто циркулярами зі своїх владних кабінетів хоче їх „нагнути“. „Ви — непереможні! — каже Н. Зуб. — Вони — тимчасові!“

„Високий замок“, 9 жовтня

Іван Фаріон — журналіст, Львів.

## Пам'ятають Марію Фішер-Слиж на сіверській землі

Борис Домоцький

НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ. — У вересні 2000 року на пагорбах старого Новгород-Сіверського передмістя — козацької Покровщини відбулось наше знайомство з Марією Фішер-Слиж. Патріотична жінка, не переймаючись роками, періодично навідувалась на рідну землю з Канади, опікуючись низкою гуманітарних, просвітянських та благодійних проектів. Від 1991 року вона здійснила кілька десятків подорожей літаками на терени своїх пращурів.

Разом з очільником обласного осередку „Просвіти“ журналістом Василем Чепурним та відомим літератором та політичним в'язнем СРСР з Сосниці Миколою Адаменком, які супроводжували гостю з Канади, ми вивчали історію Новгород-Сіверського та його околиць. Відтоді моя пам'ять надійно зберігає міркування відомої меценатки з Торонто щодо сили української історії та її поради стосовно використання цього чинника у формуванні свідомості підростаючих поколінь.

Особливі враження на гостю справляли розповіді про українських достойників, які залишили слід на Новгород-Сіверщині. Ми піднімалися на мури Спасо-Преображенського монастиря, згадували Івана Мазепу, називаючи приклади батьківської опіки гетьмана.

Життя у Сіверському краї було серйозно попсоване (та й сьогодні маємо залишки цього лиха) „руським духом“. Скільки є табличок російською мовою на крамниці! А ще більше вулиць з іменами комуністичних вождів! М. Фішер-Слиж бачила це, сумувала, але водночас надихала нас до позитиву. Мовляв, зміцнення України попереду! Отож, наша приятелька з Торонто, не переймаючись тодішнім засиллям „чужинського“ чинника, встигла закохатись красою Наддесення, яку змогло презентувати гості місто козацької слави.

М. Фішер-Слиж оглянула Козацькі пагорби під Коханом, піднялась до Пам'ятного Хреста Іванові Богуну, слухала розповіді про сусідні козацькі села. Вона подарувала кілька книжок та матеріалів, зібраних дітьми українців у Торонто своїм ровесникам на Сіверській землі.

У своїх спогадах вона написала: „Здобуття Україною незалежності я сприйняла як особисте щастя. У неї вірилося і не вірилося, адже ми так довго цього чекали. Я їхала тоді вперше до України з великим хвилюванням: яка вона, моя Батьківщина? Як в ній люди? Як зустрінути мене? Радянська влада зроби-

ла свою справу — у містах люди здебільшого розмовляли російською мовою, і це чи не найбільше вразило і засмутило. Але мені пощастило познайомитися і з справжніми патріотами, людьми, які щиро хочуть добра для України“.

Подібне М. Фішер-Слиж пережила й на Чернігово-Сіверській землі. Поїздка до руїн Покровського храму Івана Мазепи у Дігтярівці її вразила. Ми стали свідками, як закордонні українці, не очікуючи пробудження місцевих благодійників (яких, до речі так і не виявилось!) узялися за добру справу. Серед пожертв на реставраційні роботи був внесок М. Фішер-Слиж. Вона активно ширила у світі закордонного українства інформацію про події у Новгород-Сіверському. А ще була допомогою міжнародній Батуринській археологічній експедиції впродовж років.

Наше листування тривало 12 років. М. Фішер-Слиж передала багато книжок, зібраних для бібліотек Новгород-Сіверщини. Підключила до допомоги нужденним Суспільну службу Торонто. З її підтримкою ми проводили конкурси, екскурсії, мали потужне забезпечення цікавою та змістовною літературою. Мені випала нагода дарувати від її імені українські книжки до районної та міської бібліотек, до сільських та шкільних книгозбірень.

М. Фішер-Слиж запропонувала мені, на ту пору вчителю історії та географії у школі, взятися за написання книги про рідний край. Патріотка стала головною меценаткою проекту. Так народилась у 2009 році книга „Подорож Новгород-Сіверським Подесенням. Краєзнавчі етюди“.

Після ознайомлення зі свіжим виданням М. Фішер-Слиж запропонувала взятись за нову роботу, поміркувати у книжці про наслідки зросійщення Новгород-Сіверщини, події большевицького перевороту, національно-визвольних змагань 1917-1921 років на Новгород-Сіверщині, про героїв, які піднялись до спротиву комуністичній владі.

Я завершував роботу над новою книгою, коли дізнався про смерть М. Фішер-Слиж. Йшов лютий 2012 року.

Марія Слиж була членкинею Пласту, допомагала фінансово пластунам Львова, Києва, Симферополя. Її діяльність у цій царині була відзначена срібною відзнакою св. Юра.

Борис Домоцький — вільний журналіст, політик, історик, закінчив Чернігівський державний педагогічний інститут ім. Тараса Шевченка.

**VARSHAVSKY MONUMENTS**  
862-812-7086  
E-mail: VarshavskyMonuments@gmail.com

**ПАМ'ЯТНИКИ — МАВЗОЛЕЇ**

Великий вибір граніту  
Індивідуальний дизайн  
Гравірування на граніті  
Керамічні фотографії на пам'ятники

Замовлення, виготовлення і встановлення в штатах NJ/NY/PA

**LYTWIN & LYTWIN**  
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS  
Theodore M. Lytwyn, Manager  
NJ Lic. No. 3212

AIR CONDITIONED ROOMS  
Обслуга ЩИРА і СЕРДЕЧНА  
Our services are available  
anywhere in New Jersey.

Також займаємося похоронами  
на цвинтарі в С. Бавнд Бруку  
і перенесенням тлінних останків  
з різних країн світу.

UNION FUNERAL HOME  
1600 Stuyvesant Ave (corner of Stanley Terr.)  
UNION, NJ 07083  
908-964-4222 • 973-375-5555  
www.unionfuneralhome.com

**ПЕТРО ЯРЕМА**  
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Займається похоронами  
в **BRONX, BROOKLYN,  
NEW YORK** і околицях

**ДАНИЛО БУЗЕТА** — директор  
Родина **ДМИТРИК**

Peter Jarema Funeral Home, Inc.  
129 EAST 7th STREET  
NEW YORK, N. Y. 10009  
**(212) 674-2568**

**Oblast Memorials**  
PO Box 746, Chester, NY 10918  
845-469-4247 E-mail: oblast@optonline.net

ОБСЛУГОВУЄ УКРАЇНСЬКУ ГРОМАДУ В NY/NJ/СТ/РА  
З ВИРОБОМ ЗНАМЕНИТИХ

~ ПAM'ЯТНИКІВ ~ МАВЗОЛЕЇВ

НА ВАШЕ БАЖАННЯ МОЖЕМО ЗУСТРІТИСЯ З ВАМИ  
У ВАШОМУ ДОМІ, ЩОБ ОБГОВОРИТИ ВАШ ПРОЄКТ.

UNA CELEBRATES  
**125**  
 YEARS


 The logo for UNA's 125th anniversary. It features a circular emblem with the text "UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION" at the top, "UNA 1894 YHC" at the bottom, and "УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ" at the very bottom. Inside the circle, there are flags of the United States, Canada, and Ukraine, and a central graphic of two hands shaking.


**SATURDAY, NOVEMBER 2, 2019**

DOORS OPEN AT 5:00 PM ♦ SHOW STARTS AT 5:30 PM

**DOLAN PERFORMANCE HALL**  
 THE COLLEGE OF ST. ELIZABETH  
 2 CONVENT ROAD, MORRISTOWN, NJ 07960

TICKETS AVAILABLE ONLY AT [WWW.PURPLEPASS.COM/UNA125](http://WWW.PURPLEPASS.COM/UNA125)

TICKETS WILL NOT BE SOLD AT THE DOOR